

“BEYAZ NOKTA®” HAREKETİ

YENİ KATILIMLAR İÇİN
BİLGİ DOSYASI

Rev. No. 6, Tarih: Ocak 2002

İÇİNDEKİLER

Niçin Beyaz Nokta Hareketi ?	1
Beyaz Nokta Hareketinin İlkeleri	2
Beyaz Nokta Hareketinin Araçları	3
1. İşbirliği Tavrı Geliştirme	3
2. Güven Anlaşmaları	3
3. Dürüstleri Korumak için: Şikayet Sistemi	3
4. "Temiz Siyaset" Yasası Önerisi	4
5. Sorunların "Kaynaklar"ını Saptamak	4
Beyaz Nokta Hareketi, Amaçlarını Hangi Yöntemlerle Gerçekleştirecek?	5
* Etkinler Kimlerdir?	5
* Etkinler Nasıl Etkilenecek?	5
* Bu Yöntem, Her Zaman Basit ve Süratli Olmayabilir!	6
* Görünen ve Kaynak Sorunları Ayırt Edebilmek: Grubun Önemli Bir Özelliği!	6
* Mekanizma'nın Duyarlı Noktalarına Etki	6
Beyaz Nokta Nasıl Organize Olmaktadır?	7
* Dernekler	7
- Üye Sayısı	7
- Dernek Adı	7
- Derneklerin Özerkliği	7
- Dernek Amblemi	7
- Dernek Merkezleri	7
- Dernekler-Vakıf İlişkisi	7
- Dernek Aidatı	7
- Derneklerin Çalışma Konuları	8
* Vakıf	8
- Üye Sayısı	9
- Vakıf Adı	9
- Vakıf Amblemi	9
- Vakıf Merkezi	9
- Vakıf Kurucular Kurulu Üyeliği	9
- Üyelik	9
- Vakfın Çalışma Konuları	9
- Üyelerin Çalışmalara Katkısı	9
Beyaz Nokta Hareketine Nasıl Katılabilirsiniz?	10
- Üç Tür Katılım Olabilir	10
- İlk Adım Nedir?	10
a. Dernek Kurmak için	10
b. Derneğe Üye olmak için	10
c. Vakfa, Üye olmak için	10
d. Destek Gönüllüsü olmak için	10

EKLER

NOT: Bu kılavuzda anlatılanlara açıklama olmak üzere M. Tınaz Titiz tarafından yazılmış bazı makaleler ek olarak verilmiştir.

- EK-1: Eko-Liberal Politika'nın Ayırıcı Özellikleri -Özet-
- EK-2: "Rüşvet" Mekanizmasını Harekete Geçiren Nedenler İçin Bir Örnek
- EK-3: "Toplumumuzun Sorun Çözme Kabiliyetinin Artırılması" Başlıklı Yazı
- EK-4: "BN, Bir **Hizmet Kuruluşu** Değil, Bir **Değişim Hareketi**'dir Başlıklı Yazı
- EK-5: "Evet-Hayır Demokrasisi Artık Yetmiyor" Başlıklı Yazı
- EK-6: "Akılcılık, Sezgisellik Ve İnanç" Başlıklı Yazı
- EK-7: Kaynak Sorunlar Hakkında Açıklamalar
- EK-8: Temiz Siyaset Yasası İçin Öneriler (Başlıklar)

NİÇİN “BEYAZ NOKTA®” HAREKETİ?

“Beyaz Nokta” Hareketi, çağımızın üç yükselen değeri üzerine oturmaktadır:

- * Her türlü dogma'dan ve fanatizmin her türünden arınmış bir **akılcılık**,
- * Toplum yaşamının bütün kesimlerinde **saydamlık, temizlik**,
- * Mevcut ve gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakabilmek amacıyla **temiz çevreler**,

BEYAZ NOKTA HAREKETİ, toplumu yöneten/yönlendiren mekanizmanın duyarlı noktalarına *yaygın ve tekrarlı* biçimde etki yapmaya çalışmalıdır. “Beyaz”, tarih boyunca temizliğin sembolü olarak kullanılmıştır. “Beyaz” ayrıca akılcı düşüncüyü de simgelemektedir. Bu nedenle de bu üç değeri birlikte ifade etmek için “beyaz”, bir sembol olarak seçilmiştir.

Bununla beraber, adlar genellikle anlatılmak istenenleri tam açıklayan değil, basitçe çağrıştıran sembollerdir. “Beyaz Nokta” tanımlamasına da böyle bakılmalı, gereğinden sık ya da derin anlamlar yüklenmemelidir.

Günümüzde hemen tüm ülkelerde başlıca kaygı olan “kirlilik”, doğal çevreden politikaya, sanattan sanayiye kadar toplum yaşamını tehdit etmektedir. Geniş kitleler “kirlilik”ten yakınmakta ama somut temizlik önlemleri yerine şimdilik “kızgınlık giderici” eylemlerle (yargılama vb) yetinilmektedir. Halbuki, kirliliği üreten ortam koşulları değiştirilmedikçe onun çeşitli dışavurumu demek olan yolsuzluk, rüşvet gibi özel kirlilik türleriyle başa çıkabilmek imkansızdır.

“Beyaz Nokta” Hareketi işte bu yaklaşımla, akıl ve/ya erdem dışı tutum ve davranışların ürettiği sorunların temellerine inerek özlenen ortamlara erişmeyi, bir başka deyimle, toplumumuzun “sorun çözme kabiliyetini yükseltmeyi” hedeflemiştir.

Hareketin, toplum yaşamının çeşitli kesitlerine ilişkin sorunlar hakkındaki bazı çözüm önerileri:

*Yeni Bir Politik Platform için Çağrı: **Eko-Liberal Hareket**
Tınaz Titez, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1993*

adlı kitapta geniş olarak açıklanmakta olup, bir özeti EK-1 olarak verilmektedir.

Ancak bunların birer öneri olduğu, değişen her koşulun beraberinde yeni yaklaşımlar da getirdiği unutulmamalıdır. Hareketin tartışmaya kapalı tek temel niteliği bilimi, akılcı düşüncüyü rehber olarak almış olmasıdır. Onun dışındakilerin hepsi, değişimin büyük gücüne tabidir.

BEYAZ NOKTA® HAREKETİNİN İLKELERİ

Aşağıdaki ana ilkeler ile bunlardan türetilebilecek diğer ilkeler, Beyaz Nokta Hareketinin üzerine oturduğu temeli oluşturmaktadır. Bu ana ilkeler şunlardır:

- **Erdem**

Kamu yönetiminin herhangi bir noktasında yeralan yöneticileri başta olmak üzere bir toplumun erdem anlayışının, o ulusun varlığını sürdürülebilirlik şansını belirleyen bir ölçü olduğuna inanılmaktadır.

Kendi içinde olduğu kadar Dünya ailesiyle de uyumlu bir toplum, yasalar ve diğer yazılı kurallardan çok, erdemli bireylerle mümkündür.

- **Doğaya Saygı**

Canlı ve cansızlardan oluşan doğa bütünü, tüm refah ve mutlulukların kaynağıdır. Doğaya saygı, bugünün ve gelecek nesillerin refah ve mutluluğunun güvencesidir.

Taşı, toprağı, bitkisi, hayvanı ve insanı ile doğanın bir bütün olduğuna, bu eko-sistemin varlığını ancak bir bütün olarak sürdürebileceğine ve bu nedenle de eko-sistemin korunması ve mümkün olan hallerde geliştirilmesinin, tek vazgeçilemez amaç olduğuna inanılmaktadır.

- **Bilimsellik**

Gerek kamu yönetiminde, gerekse ortak toplum yaşamının diğer alanlarında vazgeçilmez tek yol gösterici, çağdaş bilimsel düşünce biçimidir.

- **Sürekli Değişim**

Bireylerin ve toplumun tüm kurumları ile daima daha doğruya, daha iyiye ve daha güzele doğru değişmesi, varlığımızın nedenlerinden birisidir.

Tüm kişi ve kuruluşların faaliyeti, bir yandan ulusal benliğimizi korurken, bir yandan da değişime açık, onu hazırlayıcı yönde ve ona direnmeyip ona uyum sağlayacak biçimde olmalıdır.

- **Bireycilik**

Birey, bütün politikaların nihai ereğidir.

Devlet, en geniş kapsamı ile birey özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi için gerekli ortamı hazırlayıp korumakla yükümlü ve faaliyetleri bununla sınırlıdır. Devletin hiç bir eylemi bireye "rağmen" olamaz.

Beyaz Nokta Hareketi, maddeten ve manen gelişen bireylerin, toplumun gelişmesine de yol açacağını, aksine ise tüm sorunların bu niteliklerden uzaklaştıkça doğduğunu kabul etmektedir. Bireyin yaratıcılığının en büyük zenginlik olduğuna, buna somut olarak dayalı olmayan hiçbir siyasal, ekonomik ya da sosyal sistemin başarılı olamayacağına inanılmaktadır.

BEYAZ NOKTA® HAREKETİ'NİN ARAÇLARI

Beyaz Nokta Hareketi, amaçlarına ulaşmada uygun araçları bulup kullanacaktır. Bu araçların başarı şansı önemli bir ölçüde de kamuoyunun dikkatini çekebilmesine bağlıdır. Aşağıda, toplumumuza oldukça yeni araçlardan birkaç örnek verilmektedir:

1. İŞBİRLİĞİ TAVRI GELİŞTİRME

Toplumun, kamu yönetimlerinin ve ekonomik yaşamın zaman zaman çeşitli nedenlerle içine girebileceği reaksiyoner ve sarmal (*spiral*), birbirini tırmandırıcı tavırlar ve/ya eğilimler yerine, **İşbirliği Tavrı**'nın geliştirilmesidir. Bu amaçla kullanılabilir bazı araçlar şunlardır:

- Kronik enflasyon'a yol açan *Spiral Etki* 'lerin kırılması
- Çeşitli toplum kesimleri ve kamu yönetimlerinin zaman zaman içine girebileceği, spiral olarak birbirini tırmandıran *kutuplaştırıcı tavırlar*'ın, Arama Konferansı (*search conference*) gibi çelişki giderici yöntemlerle işbirliğine dönüştürülmesi
- Çalışan ve çalıştıranların çıkarlarının zıtlığı varsayımından doğan kutuplaşmaların, **Çalışan-Çalıştıran Çıkar Birliği Anlaşmaları** ile giderilmesi.

2. GÜVEN ANLAŞMALARI

Güven Anlaşmaları (GA), genelde "kirlilik"le (fiziki ve sosyal kirliliğin her türü) mücadele için önerilen bir gönüllü sistemdir. Çeşitli konulardaki "kirlilikler"e meydan vermemek üzere, bu kirlilikleri önleyebilecek tarafların yapacakları beyanlar -ki Güven Anlaşması buna denilmektedir- , onu imzalamayı kabul eden kişi ve kuruluşların topluma verdikleri birer "söz"dür.

Örneğin rüşvet için GA'na imza koyan kişi ve kuruluşlar rüşvet ilişkisine girmeyeceklerini, çıkarları ne olursa olsun bunu yapmayacaklarını beyan etmektedirler. GA'nı imzalayan kişi ve kuruluşların bunu kamuoyuna ilan etmeleri ve bu yolla, henüz imzalamamış bulunanları da imzalamaya özendirileceği ve/ya mecbur bırakacağı umulmaktadır.

GA'na imza koyan kişi ve kuruluşu denetleyen organ genel olarak kamuoyudur. Anlaşmada uyulacağı güvencesi verilen hükme uyulmadığının herhangi bir yolla belirlenmesi halinde, verilen "*Beyaz Nokta Amblemi Kullanma Hakkı*" iptal edilir ve bu kamuoyuna duyurulur. Bir daha da bu imkan verilmez.

Bunun yanı sıra, anlaşmayı imzalayanları, işlerini "*kirlilik*" yoluyla kolaylaştıranlar karşısında haksız bir rekabetin kucağına atmamak, onları yalnız bırakmamak için bir organizasyon öngörülmektedir. (Bkz.3 - Şikayet Sistemi)

3. DÜRÜSTLERİ KORUMAK İÇİN BİR İMKAN: "ŞİKAYET SİSTEMİ"

Yasaların, dürüst olmayanlarca ihlalden zarar görenler daima dürüstlerdir. Devlet, kurduğu çeşitli mekanizmalarla dürüstlerin haklarının ihlalini korumak isterse de bu her zaman tam verimle çalışmaz, çalışamaz. İşte bu nedenlerle, çağdaş bir toplumda vatandaşlar da kendilerini çeşitli eğriliklere karşı korumak üzere örgütlenirler. Bu örgütlenmenin en etkin aracı ise, çeşitli konularda kurulabilecek olan "**Şikayet Sistemleri**"dir.

Bu amaçla **Beyaz Nokta Dernekleri** ve/ya **Beyaz Nokta Vakfı** birer *Şikayet Sistemi* kurabilirler. Bu Şikayet Sistemleri, mesleklerindeki başarı ve dürüstlüğü ile tanınmış hukukçu, basın mensubu ve iş çevresi mensup(lar)ından oluşan *şikayet kurulları*'ndan, bu kurulun gereken uzmanlık hizmetlerini satın alabilme imkanından ve nihayet kurul'un yargı organları nezdinde şikayet hakkından ya da medya aracılığıyla *idare* ve/ya *yargının dikkatini çekebilme imkanından* oluşmaktadır.

4. "TEMİZ SİYASET YASASI" ÖNERİSİ!

Hemen tüm demokratik ülkelerde birbiri ardına gündeme gelen kirlilik konusu, ardından bir şekilde "*Temiz Siyaset*" konusunu da gündeme getirmiştir. Ülkemizde de benzer bir yörünge izleyen kirlilik konusu, Duyarlık Grubumuzca isim babalığı yapılan "**Temiz Siyaset Yasası**" önerisine kadar gelmiştir.

Bu öneriye göre, bir yasa altında, siyaseti ve toplum hayatının çeşitli kesitlerini ilgilendiren önlemler öngörülmektedir. Bu önlemleri içeren bir öneri EK-8 olarak sunulmaktadır.

5. SORUNLARIN “KAYNAKLARI”NI SAPTAMAK!

Toplumumuzu rahatsız eden irili-ufaklı sorunların hemen hepsi, dış görüntüleri itibariyle ancak çok yetkili kişi ya da kurumlar tarafından çözülebilir durumdadırlar. Bu yüzden de toplumumuz daima “*kurtarıcılar*” bekler.

Sorunlar, onlara yol açan nedenler (Kaynak Nedenler) belirlenerek incelendiğinde ise, “*kurtarıcılar*” a ihtiyaç olmadığı, bireylerin ya da onların örgütlenerek bir araya getirecekleri grupların, sorunların çözümüne önemli katkılarda bulunabileceği görülmektedir. Daha da ilginç, bireyler yöneticilerinden, sorunların değil onlara yol açtığını belirledikleri nedenlerin giderilmesini isteyecekleri için daha akılcı bir yöneten-yönetilen ilişkisi ortamı da doğmuş olacaktır.

Bu yola girmiş bulunan bir toplum, gerçek katılımcı demokrasiyi yaşayabilir, aksi halde yapay araçlarla katılımcılık sağlanmaya çalışılır, fakat bu mümkün olamaz. Kaynak Sorunlar’la ilgili bir açıklama, EK-7’de verilmiştir.

BEYAZ NOKTA HAREKETİ, AMAÇLARINI HANGİ YÖNTEMLERLE GERÇEKLEŞTİRECEK?

Hareketin amaçları;

“Toplum yaşamının her kesitine temizliğin egemen olmasını sağlamak” ve buna paralel olarak sorunlarımızın kaynaklarına inen bir bakış açısı kullanarak çözümler üretilmesini ve bu çözümlerin, o alanda etkili kişi ve kuruluşlara benimsetilmesi yoluyla hayata geçirilmesini sağlamak ve “bu bakış açısının toplumda ve özellikle kamu yönetiminde yerleştirilmesini sağlamak”tır.

Bu amaçlara erişebilmek için, “etkinleri etkilemek” olarak adlandırılabilir bir yöntem kullanılmaktadır.

“Etkinler” Kimlerdir?

Toplumumuzun çeşitli eylemlerine her ne kadar *yasama-yürütme-yargı* üçlüsü yön verirse de, bu kuvvetleri etkileyen öğelerin varlığı da tartışmasız bir gerçektir.

Örneğin, medyanın, bu üç kuvvet üzerindeki etkisi gayet belirgindir. Ya da, çeşitli meslek kuruluşlarının, lobi organizasyonlarının yürütme ve yasama üzerinde etkileri vardır. Aslında demokrasiye, bir anlamda “*etkileşimler rejimi*” demek yanlış değildir.

Toplumu yönetenleri yönlendiren ve bir bölümü herkesçe bilinen, bir bölümü ise daha sofistike biçimde etki yapan bu oluşumlara “*güç odakları*” da denilmektedir.

Güç Odakları, çoğunlukla kurumlar, bazen de belirli “*kişiler*”dir. Ancak, ister kurum isterse kişi olsun, bunların karar ve eylemlerini de etkileyen başka kurum ve/ya kişiler bulunmaktadır.

Toplumu yöneten/yönlendiren kişi ve kurumların içinde yer aldığı etkileşim mekanizması oldukça karmaşıktır ve pek sabit yapılı da değildir. Bugünün koşullarındaki mekanizma, yarının değişebilecek yerel veya küresel koşulları karşısında az veya çok değişebilir. Ama, hemen her zaman, değişmeyen güç odakları da mevcuttur. İşte, “*etkinler*” olarak adlandırılan, bütün bu güç odaklarıdır.

“Etkinler” Nasıl Etkilenecek?

Yukarıda açıklanan “*etkinler*”i etkileyebilmenin çeşitli yöntemleri vardır.

Örneğin, büyük bir parasal kaynağa veya siyasal güce ya da bir başka tür etkinliğe (bir TV kanalı sahibi olmak, bir büyük aşireti kontrol etmek, dini etkisi bulunmak gibi) sahip olmak yoluyla, etkileyebilme gücü elde edilmiş olabilir.

Bu tür imkanlara sahip olunabildiğinde, *birinci dereceden* bir etkileme, yani toplumu bizzat yönetmek ya da yönlendirmek mümkündür.

Ancak bu istisnai bir imkandır ve ancak çok az sayıda kişi bunlara sahiptir. Bu durumda, *ikinci ve hatta üçüncü dereceden* etkileme yolu kullanılabilir. Yani, **etkinleri etkilemek** ya da **etkinleri etkileyenleri etkilemek!**

Beyaz Nokta Hareketi, bu çerçevede mümkün olan tüm yöntemlerin kullanımını benimsemiştir.

Bu benimseyiş, mümkün olan hallerde doğrudan güç sahibi olmayı reddetmek anlamına gelmemektedir. Hareketin ilkelerine sadık kalmak üzere toplumu yöneten/yönlendiren güç odaklarından bir veya bir kaçına dahil olma imkanlarını bulabilen üyeler bu imkanları kullanabilir, Hareket de bu tür hareketleri destekler.

Ancak, Hareket bizzat bir güç odağına dönüşmez. Yani, Beyaz Nokta örgütü içinden bir grup kişi, bir siyasi partiye (herhangi birine) girebilir ya da bir yeni parti kurabilir, ama organizasyon bir partiye dönüşmez. Grubun etkinliğini sürdürebilmesi, bu genel konumunu korumasıyla mümkündür.

Etkinleri ya da etkinleri etkileyenleri etkileyebilmenin iki vazgeçilmez koşulu bulunmaktadır. Bunlar:

- (1) Etkilenmek istenen ‘mekanizma’nın işleyişinin tam anlaşılması ve
- (2) “Mekanizma”nın duyarlı noktalarına etkide bulunacak doğru araçların seçilip kullanılması’dır. (Anılan bu mekanizmalara bir örnek için: Bkz. EK-2).

Bu Yöntem, Her Zaman Basit ve Süratli Olmayabilir!

Evet; tanımlanan bu metod güçtür ve ayrıca da etkilerini görmek her zaman kolay değildir. Ve nihayet, etki sağlandığında, başarıyı sahiplenenler bizzat etkide bulunanlar olmayabilir. Bunların baştan bilinip kabullenilmesi lazımdır. Diğer yandan kısa sürede sağlanabilecek başarılar her zaman arzu edilir ama bugünün karmaşık sorunlar ortamında kolay başarılar pek mümkün değildir.

Gruba katılmak isteyenlerin bunları bilmesi, gerektiğinde kendi başarılarına başkalarının sahip çıkmasına katlanabilmesi, hatta bunu sağlayacak şekilde davranması gerekebilir.

“Görünen” ve “Kaynak” Sorunları Ayırt Edebilmek: Grubun Önemli Bir Özelliği!

BEYAZ NOKTA HAREKETİ'nin sorun çözme yöntemi önemli bir ayırıcı özelliğe dayanmaktadır. Bu özellik, çağdaş toplumlarda sıradan bir özellik olmasına rağmen, toplumumuz açısından henüz yerleşmemiş, dolayısıyla da “ayırıcı özellik” denilebilecek bir farktır. Bu özellik, toplumun çeşitli sorunlarına (bunlara “görünen sorunla” diyelim) yol açan sorunların (bunlara da “Kaynak Sorunlar” diyelim) teşhisine ağırlık verilmesidir. (Kaynak Sorunlar ile ilgili açıklamalar için: Bkz. EK-7)

Örneğin, hızlı nüfus artışıyla doğrudan mücadele etmek yerine (ki başarı şansı yoktur), hızlı nüfus artışına yol açan nedenler teşhis edilip, her bir neden için ayrı çözüm(ler) geliştirilmelidir. Japon kalite devrimi, hemen hemen tüm Japon'lara, “kılçık diyagramı” denilen bu yöntemin öğretilmesiyle başlatılmıştır.

Toplum sorunlarına bu metodolojiyle bakıldığında, bazı çabaların nasıl boş ve hatta ters etki yaratabilecek yanlışlıkta olduğu hayretle görülebilir!

Mekanizma'nın Duyarlı Noktalarına Etki!

İnsan ve kurum davranışlarını etkilemek kolay değildir. Ama imkansız da değildir. Reklamcılığın önemli bir ilkesi, bir reklamın etkili olabilmesi için yaygınlık ve tekrar sayısının belirli bir eşiğin üzerinde olması gereğidir. Bu eşik, ürüne ve hedef kitleye göre değişmektedir.

BEYAZ NOKTA HAREKETİ de, toplumu yöneten/yönlendiren mekanizmanın duyarlı noktalarına yaygın ve tekrarlı biçimde etki yapmaya çalışmalıdır.

İnsanlar ve kurumlar, yeni fikirlere çeşitli nedenlerle karşı koyarlar. Bunlar:

- * "Bu benim fikrim değil" sendromu,
- * Değişiklikten zarar görme (prestij kaybı, pozisyon kaybı, maddi zarara uğrama vb.) korkusu,
- * Savunula gelen düşüncelerin aksini benimseme zorunluluğu ihtimalinden doğan korku,
- * Fikri satmaya çalışan kişi ve/ya kurumlara karşı sahip olunan önyargılar.

Buna göre, bir etki yapılması planlandığında, bu faktörlerin olumsuz etkilerini en aza indirebilecek çözümler geliştirmek gerekmektedir.

BEYAZ NOKTA NASIL ORGANİZE OLMAKTADIR?

Beyaz Nokta, çeşitli yörelerde kurulan bir dizi Dernek ve bir Vakıf biçiminde örgütlenmektedir.

Dernekler: Birbirine güven duyan ve birbiriyle uyumlu kişilerin (ki bunlara “*Uyum ve Güven Grubu*” - UGG diyoruz) bir araya gelerek kurdukları/ kuracakları derneklerdir.

- * **Üye Sayısı:** Bir alt veya üst sınır yoktur. Ancak, bir Beyaz Nokta Derneğinin 25 kişiden daha az üyeli kurulması pratik değildir. Üye sayısının üst sınırını ise, üyeler arasındaki uyum ve güven belirler. Üye sayısı arttıkça uyum sağlanması güçleşebilir. Bu nedenle önerilen sayı 35 civarındır.

Geçmiş deneyimler, bu tür organizasyonlarda doğabilecek çeşitli sorunların bu iki sihirli kavramla çözüldüğünü göstermiştir: **Uyum ve Güven!**

- * **Dernek Adı:** Her Dernek, kurulduğu yörenin adı ya da UGG’ nun seçeceği bir ek sözcük (örneğin Beşiktaş, demokrasi ya da İzmir gibi) ile başlamak üzere “..... **Beyaz Nokta Derneği**” adını kullanır. Bu ad tescilli olup kullanımına Vakıf izin verir. Prensipten dolayı aynı yörede birden fazla Dernek kurulmaz.
- * **Derneklerin Özerkliği:** Her Dernek, amaç konusunda bütüne uymak, vakfın önerilerini dikkate almak ve diğer Derneklerle bir “**uyum ve güven bütünü**” oluşturmak koşullarıyla, faaliyetlerinde tamamen özerktir. Bunu teminen, bir “tip tüzük” hazırlanmıştır
- * **Dernek Amblemi:** Dernek amblemi, üyeler arasındaki bir yarışmayla benimsenmiş olup her Dernek, basılı malzemelerinde (kağıt, zarf, rapor, kitap, bayrak gibi) bu amblemi kullanır. Amblem tescilli olup kullanımına vakıf izin verir.

- * **Dernek Merkezleri:** Beyaz Nokta'cılarının ana ilkelerinden birisi, yaşamın her evresinde tasarrufa uymaktır. Bu nedenle, yüksek kiralar ödenen, lüks döşenmiş dernek binaları önerilmemektedir.

UGG'ları, üyelerinden birisinin ücreti karşılığında kullanımına izin vereceği bir mekanı merkez olarak gösterirler. Toplantıları ise, kurulmuş olduğu yörenin temiz fakat pahalı olmayan bir salonda yapılır. Toplantı yerinin değiştirilmemesine özen gösterilir.

- * **Dernekler-Vakıf İlişkisi:** “*Beyaz Nokta Vakfı*” bir üst kuruluş olmayıp bir çeşit iletişim merkezi ve “*uyum ve güven bütünü*”nün amaç birliğini gözetme ve koruma organıdır. Dernekler, tüzüklerindeki amaç doğrultusunda, fakat Vakfın önerilerini de dikkate alarak özerk olarak çalışırlar.

Her Dernek, Vakfın doğal üyesi olup vakıf hizmetlerinden yararlanır. Herhangi bir dernek bu çerçevenin dışına çıktığında vakıf tarafından uyarılır, devamı halinde amblemi kullanması menedilir. Bu durumda Dernek, amblemi ve *Beyaz Nokta Derneği* adını kullanamaz. Vakfın yaptırım gücü buradan gelmektedir.

Diğer yandan, Derneklere üye olanların Vakfa ve Vakfa üye olanların da Derneğe üye olması mümkündür. Ayrıca her Dernek, gerekli koşulları yerine getirerek Vakfa da üye olabilecektir. Bu karşılıklılık, Dernekler ve Vakıf arasında sıkı bir bağlantı kurmuş olacaktır.

- * **Dernek Aidatı:** Her Dernek, belirli bir yıllık eşikten az olmamak kaydıyla kendi aidatlarını serbestçe belirler. Bu eşik, 1 Ata Lirası'nın üye olunan günkü satış değerine eşittir.
- * **Derneklerin Çalışma Konuları:** Hareketin, hedefine ulaşmak için benimsediği bir amacı, sorunlarımızın **görüntülerine** değil **kaynaklarına** inen bir bakış açısı kullanarak çözümler üretilmesi yöntemini, toplumumuzu yöneten ve yönlendiren etkin kişiler başta olmak -ama nihai hedef kitlesi tüm toplum olmak üzere- benimsetmek yoluyla toplumumuzun düşünme biçimini geliştirmeye yöneliktir.

Gündelik yaşamın ancak belirli sorunlarını çözmeye kullanılabilen **kalıpcı düşünme biçimi**, daha karmaşık sorunlar için onunla birlikte kullanılması gereken **nedenselliğe dayalı biçim** ve nihayet ilk ikisini tamamlayan **sezgisel düşünme biçimi**, birbirinden ayrılmaz bir üçlüdür. Yaratıcılık ise, bu üçünü saran ve her birine esneklik kazandıran bir düşünce özelliğidir. Hangi "biçim" in nerede kullanılacağı ise sağduyu tarafından belirlenir.

Global rekabetin, ekonomik alanların dışına taşıp ulusların tüm yaşam kesitlerinin kalitesini belirler hale geldiği günümüzde, **nedensellik ayağı ve yaratıcılık bileşeni eksik** olan ve büyük ölçüde **kalıpcı düşünme biçimi**'nden ibaret olan **geleneksel düşünme biçimimiz**, toplumumuzun varlığını sürdürme mücadelesindeki **en büyük engel**'dir.

Ülkemizin en önemli sorunları karşısında uzun yıllardır geleneksel kalıplarla mücadele edilmeye çalışılması, bu sorunların nedenlerinin aranmayıp doğrudan basmakalıp çözümler ve bu defa o çözümlerin yol açtığı yeni sorunlarla boğuşulması, düşünme biçimimizdeki bu eksiklerin nedenli ciddi sonuçlara yol açtığının somut bir işarettir.

Hareket'in ikinci amacı, başta siyasal yaşam olmak üzere toplum hayatının çeşitli kesitlerine, yüksek ahlakı tam olarak egemen kılmaktır.

Yüksek ahlakla bütünleşmemiş *bir güçlü düşünme biçim*'nin, sorun çözme kabiliyetimizi artırmak bir yana onu tamamen felce uğratacağı açıktır. Bu nedenle, bir yandan düşünme biçimi geliştirilirken bir yandan da erdem egemenliğinin sağlanması gibi bir amaç benimsenmiştir. Varılmak istenilen **Temiz Toplum**, bütün yaşam kesitlerinde saydamlığı ve yüksek ahlakı ifade etmektedir.

Dernekler ve Vakıf, bu amaçları gerçekleştirmek üzere uygun gördükleri çalışmaları yaparlar. Dernekler bu çalışmalar sırasında, üyeleri arasında sürdürmek durumunda oldukları uyum ve güveni aynen Vakıfla da sağlarlar.

BN, *bir hizmet hareketi* değil bir *değişim hareketi*'dir. Bu nedenle Dernekler, yöresel ihtiyaçları kısmen de olsa karşılamaya yönelik çalışmalar yapan hizmet kuruluşları biçiminde çalışmazlar. Bakınız:EK-4

Bunun yerine, yöresel dahi olsa sorunların köklerinde başka **Kaynak Sorunlar** bulunabileceği anlayışıyla hareket edilerek, Dernek üyelerinin veya Derneğin Danışma Kurulu'nun veya toplum sorunları konusunda düşünenlerin ve özellikle de Vakfın ürettiği analiz ve çözümlerden oluşturulan eylem planları kullanılır.

Bunu teminen, her Dernek kendi içinde hizmet içi eğitim programları düzenleyerek, çeşitli "sorun analiz ve çözüm geliştirme teknikleri" konusunda üyelerinin bilgi ve becerilerini geliştirirler.

Diğer yandan, ne denli doğru olursa olsun insanların -hele yetki sahibi insanların-, başkalarının üretilen teşhis ve çözüm önerilerini benimsemekte genellikle isteksiz oldukları bilinen bir gerçektir. Bu nedenle Dernekler, çeşitli sorunlar hakkında üretilmiş çözümleri benimsetmeye çalışmanın yanı sıra ve hatta ondan da ağırlıklı olarak, kamu görevlilerinin sorunlara bakış açılarını değiştirmek üzere, sözü edilen bu "sorun analiz ve çözüm geliştirme teknikleri" konusunda onlara yönelik eğitim programları düzenlerler. (Toplumumuzun sorun çözme kabiliyetinin artırılmasıyla ilgili bazı düşünceler için: Bkz. EK-3)

Düzenlenecek bu programlar yalnızca toplum sorunlarının teşhis ve çözümü için değil her türlü bireysel sorunların teşhis ve çözümü için de yararlı olacağı için, dernek üyeleri, ticari, sosyal ve hatta aile yaşamları için faydalı bir çalışma içinde bulunacaklardır.

Vakıf: Dernekler arasında bir iletişim merkezi rolü oynamak, Derneklerle Vakıftan oluşan bütünün içindeki *"uyum ve güven"*i gözetmek ve korumak, çeşitli sorunlar konusunda çalışmalar yaptırıp bunları Derneklere iletmek, derneklerin çalışmalarını birbirlerine aktarmak ve önerilerde bulunmak üzere **BEYAZ NOKTA VAKFI** kurulmuştur.

- * **Üye Sayısı:** Vakfın Kurucular Kurulu ve üye sayısı 50'dir.
- * **Vakfın Adı:** "Beyaz Nokta Vakfı"dır.
- * **Vakıf Amblemi:** Derneklerin kullanacağı amblemin aynıdır.

- * **Vakıf Merkezi:** Vakfın, sekreteryal işlevlerini yapabilmesi, dokümantasyon havuzunu işletebilmesi, bültenlerini hazırlaması ve diğer görevlerini yapabilmesi için bir merkezi bulunur. Merkez Ankara'da olup,

BEYAZ NOKTA VAKFI

Tel: (0312) 442 07 60 Fax: (0312) 442 07 76

Sedat Simavi Sokak 06550 Çankaya/Ankara

e-mail: bnv@beyaznokta.org.tr

<http://www.beyaznokta.org.tr>

- * **Üyelik Tipleri:** Vakıfta, "**Kurucular Kurulu Üyeliği**" ve "**Üyelik**" olmak üzere 2 tip üyelik söz konusudur.
- * **Kurucular Kurulu Üyeliği:** Kurucular Kurulu Üyeliği için bağışlanması gereken giriş payının bir alt sınırı, 25 Ata Lirası'nın üye olduğu tarihteki karşılığıdır. Vakfa, kişiler, kuruluşlar ve Beyaz Nokta Dernekleri üye olabilmektedirler.
- * **Üyelik:** Vakfa üye olmak isteyenlerin giriş payı olarak 5 ata lirasının üye olunan tarihteki TL karşılığını ödemeleri gerekli olup, üyelerin oy hakkı yoktur.
- * **Vakfın Çalışma Konuları:** Vakıf da ilke itibarıyla derneklerle aynı çizgide çalışmalar yapacaktır. Ayrıca, Beyaz Nokta Hareketinin amacında bir sapma olmaması ve Derneklerin gereksineceği ve fakat onların temin edemeyeceği ortak hizmetlerin sağlanması için gereken faaliyetleri de Vakıf yapacaktır.

Bir Danışma Kurulu (*think-tank*) oluşturularak teşhis ve çözüm önerileri üretmek, teşhis ve çözüm önerileri üretilmesi için planlar yapıp Derneklerin daha derin çalışmalar yapmalarını kolaylaştırmak, uluslararası kuruluşlarla ilişkiler kurmak, bir merkezi dokümantasyon sistemi kurmak, burslar vermek ya da başka kuruluşlar tarafından verilmekte bulunan bursların vakıf için kullanımını sağlamak gibi faaliyetler de vakfın çalışma alanı içinde bulunmaktadır.

Üyelerin Çalışmalara Katkısı

Gerek Dernekler gerekse Vakfın çalışmalarında belirli bir ciddiyetin sağlanması için en çok önem verilecek konulardan birisi, üyelerin çalışmalara yapacakları katkıların sağlanmasıdır. Bunun da ilk koşulu olarak üyelerin, çalışmalara katılım oranlarının belirli bir düzeyden aşağı düşmemesi gelmektedir.

Benzer örgütlenme yapısına sahip kuruluşlarda uygulanmakta olan, toplantılara devam ve çalışmalara katılma, Dernekler ve Vakıf için vazgeçilmez koşullar olarak öngörülmektedir. Ülke sorunlarıyla bu denli sıkı bir mücadeleye giren bir organizasyon için bu koşulun ağır sayılmayacağı düşünülmektedir.

BEYAZ NOKTA HAREKETİNE NASIL KATILABİLİRSİNİZ?

* Üç tür katılım olabilir:

- (1) Yörenizdeki Beyaz Nokta Derneği'ne kurucu ya da sonradan katılan bir üye olarak,
- (2) Beyaz Nokta Vakfı'na Kurucular Kurulu Üyesi olarak,
- (3) Beyaz Nokta Vakfına Üye olarak,
- (4) Destek Gönüllüsü olarak

Dolaylı bir üyelik türü ise, üyesi olabileceğiniz Beyaz Nokta Derneği'nin, Kurucular Kurulu üyesi veya Üye olarak Vakfa katılmasıdır.

Dernek ve/ya Vakfa üye olmadan önce bunların Tüzük ve Kuruluş Senedi'ni incelemek isteyebilirsiniz. Bu durumda lütfen Sekreteryayı haberdar ediniz. Arzu ettiğiniz dokümanların her biri (tüzük ve/ya senet) adresinize yollanacaktır.

Sekreteryaya:

Tel: +90 (312) 442 07 60

Fax: +90 (312) 442 07 76

* İlk Adım Nedir?

Yukarıdaki seçeneklerden birisine karar verdiğinizde ilk yapmanız gerekenler şöyledir:

(a) Beyaz Nokta Derneği kurmak istiyorsanız;

Sizinle uyum ve güven içinde olabilecek ve de Beyaz Nokta amaç ve ilkelerini benimseyebilecek dostlarınızı belirlemelisiniz. Derneği kurabilmek için 25 kişi olmak gerekirse de 5 kişilik bir Müteşebbis Heyet olarak işe başlayabilir, Derneğin işlemlerini geliştirir ve bir yandan da yeni üyeler seçebilirsiniz.

Bundan sonra, Tip Dernek Tüzüğü ve bir dilekçeyle yörenizdeki ilgili mülki amirliğe başvurabilirsiniz ya da bütün bu işlemleri yapması için avukatınızı görevlendirebilirsiniz.

(b) Kurulmuş ya da kurulmakta olan bir Beyaz Nokta Derneği'ne üye olmak istiyorsanız:

Derneğin Başkan ya da Müteşebbis Heyet Başkanına isteğinizi iletmelisiniz.

(c) Beyaz Nokta Vakfı'na Üye olmak isterseniz:

İlk yapmanız gereken, Vakıf Senedi'ni incelemektir. Kurucular Kurulu Üyesi ya da üye olarak sizden beklenenleri tam olarak inceledikten sonra kararınız olumlu ise bunu Sekreteryaya bildirmelisiniz. Sekreteryaya sizi en az yoracak biçimde yapılması gereken işlemleri bildirecektir.

Katkılarınızın hepsi nakdi olabileceği gibi bir kısmı nakdi, geri kalanı ise menkul ve/ya gayrimenkul gibi aynı değer de olabilir.

(d) Beyaz Nokta Destek Gönüllüsü olmak isterseniz:

Destek Gönüllüsü tanıtım dokümanını sekreteryadan temin edebilirsiniz.

EK-1: EKO-LİBERAL POLİTİKANIN AYIRICI ÖZELLİKLERİ (özet)

1. İLKELER AÇISINDAN AYIRICI ÖZELLİKLER

- Bireycilik** : Devlet için birey yerine, birey için devlet anlayışı
- İşbirliği içinde Rekabet**: Birisinin kazancının, diğerinin kaybı pahasına olabildiği geleneksel rekabet anlayışı yerine, işbirliği yapan bireylerin diğer toplumlarla rekabeti anlayışı.

2. TOPLUM SORUNLARINA YAKLAŞIMDA AYIRICI ÖZELLİKLER

a. **Genelde**: Çok sayıda sorunu, birbirinden bağımsız ele alıp çözmeye çabalamak yerine, o sorunlara yol açan “**Kaynaktaki Sorunlar**”ı çözmek.

b. **Güneydoğu Sorununda**: Güneydoğu sorunu, “**sorunların üremesine uygun bir ortam içinde, belirli amaçlarla tasarılanmış (designed) bir kurgu**”dur. Bu kurgunun temel dürtüsü, “**orta-doğu'daki enerji kaynaklarının kontrol altında tutulabilmesi için bir yeni ülke (kürdistan) duyulan gereksinim**”dir.

Türkiye'nin hızla, tam demokratikleşmeye giden yapısı, bu senaryo açısından uygun değildir. Bu nedenle Türkiye önce de-stabilize edilmeli, sonra da parçalanmalıdır. Böylece tanımlanan sorun için öngörülen çözüm:

- (1) Bu kurgu için uygun ortamın uygun olmayan hale getirilmesi,
- (2) Kurgu'nun bozulması için mevcut imkanların seferber edilmesidir.

3. EKONOMİK KURUMLAR AÇISINDAN AYIRICI ÖZELLİKLER

- Özel Girişimcilik**: Ekonomik faaliyetlerin tümüyle özel girişimcilik yoluyla yapımı,
- Devletin rolü**: Hiç bir şeyi bizzat yapmayan, sadece bireylerin yapmak istediklerinin yine onların koydukları kurallar uyarınca yapılabilmesi için:
 - engellerin kaldırılmasını,
 - yapılacakların özendirilmesini,
 - haksız eylemlerin caydırılmasını sağlayan, daha da doğrusu “sağlanmasını sağlayan” devlet anlayışı,

4. DEVLET ÖRGÜTLENMESİNDE AYIRICI ÖZELLİKLER

- Anayasa**: Öngörülen değişiklikler:
 - Siyasi partilere üye olmayı engelleyen sınırların kaldırılması,
 - Seçme ve seçilme yaşının 18'e indirilmesi,
 - Devlet mülkiyetinin kaldırılması (ormanlar, kıyılar vb.)
 - Her türlü meclis için öğrenim limitlerinin yükseltilmesi,
 - Bakanlar Kurulu ve Yürütme Kurulu üyelerinin meclis üyeliklerinden istifa etmiş sayılmaları,
 - Ombudsman kurumunu kurulması,
 - Diyanet İşlerinin devlet sistemi dışına çıkarılması,
 - Yargı için “tam” mali bağımsızlık,
 - Hakim ve savcılar için örtülü ödenek sistemi,
 - Doğal servet ve kaynakların devletin hüküm ve tasarrufu dışına çıkarılması,
- Yasama**: Ülke geneli, il, ilçe ve köylerden oluşan yönetsel bölümlerle ilgili yasalar, Anayasa çerçevesi içinde:
 - Ülke geneli için geçerli yasalar TBMM'nce, yalnız il için geçerli yasalar her ilin İl Meclislerince,
 - Yalnız ilçe için geçerli yasalar her ilçenin İlçe Meclislerince,
 - Yalnız köy için geçerli yasalar her köyün Köy Meclislerince yapılırlar.

Her düzeyde yapılan yasa, iki grup yasaya uymak zorundadır:

- (1) T.C. Anayasasına,
- (2) İlgili yerel yönetimin bir üst biriminin (köyler için ilçe, ilçeler için il, iller için ülke geneli) yasalarına.

- Yargı**:
 - Hakim ve savcıların herhangi bir denetime konu olmaksızın serbestçe kullanabilecekleri bir “örtülü ödenek” sistemi,
 - Yargının tam mali bağımsızlığı,
 - Adli polis.

d. Kamu Yönetimi:

- “Bütünlük içinde yönetim” ilkesi,
- Ana unsurun yerel yönetimler, yardımcı unsurun ise merkezi yönetim olması,
- Kamu yönetiminin hiç bir alanında lise'den daha düşük öğrenimli personel çalıştırılmaması,

- Kamu yönetiminin hiçbir düzeyinde, yıllık cari giderler toplamının, gider bütçelerinin %35'ini aşmaması,
- Mevcut il ve ilçe belediye meclislerinin, il ve ilçe meclislerine; il ve ilçe belediye encümenlerinin de il ve ilçe yürütme kurullarına dönüşmesi,
- Valilik, kaymakamlık, il özel idaresi, il genel meclisi ve bunlarla ilgili kurum ve kuruluşların kaldırılması,
- Kalabalık kamu kadrolarının seyreltilmesi,
- Merkezi yönetimin görev sınırları:
 - (1) Dış Güvenlik (savunma)
 - (2) Genel İç Güvenlik (YY'lerin sağlayacakları yerel güvenliğe ek olarak, özellikle örgütlü olaylara karşı, ülke genelinin güvenliği ile ilgili işlerdir.)
 - (3) Haber alma
 - (4) Adalet
 - (5) Dışişleri
 - (6) Hazine
 - (7) Makro-Ekonomik Yönetim
 - (8) Ulusal Politikaların Geliştirilmesi

5. SİVİL KESİM ÖRGÜTLENMESİNDE AYIRICI ÖZELLİKLER

a. Siyasi Partiler:

- Mevcut siyaset anlayışının ("siyaset çirkindir, ona bulaşılmamalıdır") sorgulanmasını sağlamak,
- "Çirkin Siyaset"ın bölüşüm kavgası verdiği pastayı küçültmek için:
 - * KİT'lerin özelleştirilmesi,
 - * Kamu alımlarında saydamlık,
 - * Kamu görevlilerinin atama, tayin, terfi, ücret ve yer değiştirme sisteminin değiştirilmesi,
 - * Kamu kadrolarının işsizlikle mücadele için kullanılmaması,
- Siyasi partilere üye olmadaki sınırlamaların kaldırılması,
- Toplumun nitelik dokusunun geliştirilmesi,
- Delege sisteminin kaldırılması yollarıyla yeni bir siyaset anlayışının yerleştirilmesi,

b. Örgütlenme: Mevcut durumdaki "eksik örgütlenme" ve bunun doğurduğu "dengelenmemiş baskı unsurları" yerine, "karşıt çıkar guruplarının eşit etkinlikte örgütlenmesi".

c. Sendikalar:

- "Çalıştıranlar"ın, rekabet güçlerinin "*ucuz işçilik*" ile mümkün olduğunu, ucuz işçiliğin ise "*düşük ücret*" demek olmadığını anlamaları,
- "*Çalışanlar*"ın, daha iyi çalışma ve yaşam koşullarının ancak daha yüksek rekabet gücü yoluyla sağlanabileceğini, bunun dışında zorlamalarla sağlanabilecek ücret artışlarının kısa bir süre sonra fiyat artış artışı olarak ellerinden geriye gideceğini anlamaları,
- Çalışan ve çalıştıranların çıkarlarının karşıt olmadığı, her iki kesimin birden dış rekabetçe tehdit edildiğini anlamaları, bunun içinse bir "çıkar birliği anlaşması"na gerek bulunduğu,
- Çalışma hayatının verimini düşüren ve ne çalışanın, ne çalıştırmanın ve ne de toplumun yararına olmayan yanlışların düzeltilmesi,
- İşten çıkarılacak olanların yeniden istihdamı için özel bir program uygulanması.

d. Meslek Kuruluşları: Meslek kuruluşlarının siyasal partilerin etki alanlarının dışında tutulması.

e. Basın, Radyo ve Televizyonlar (BRT)

- Amacı, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi olan BRT'nin, bu amacını gerçekleştirebilmesi için sahip olduğu özgürlüklerin, ticaret vb amaçlarla kullanılmaması,
- BRT yoluyla kişisel hakların ihlaline karşı caydırıcı önlemler,
- BRT'nin, bilgi edinme ve bilgilendirme evrelerinde özel olarak korunması (fiziki güvenlik),
- Anadolu Ajansı'nın özelleştirilmesi,
- Belediyelere ait BRT'ler için reklam payının sınırlandırılması, siyasal propaganda yapımına izin verilmemesi

6. UYGULANACAK POLİTİKALARIN GENEL İLKELERİ AÇISINDAN AYIRICI ÖZELLİKLER

a. Birbiriyle Bağdaşmayan İşlerin Yapılamayacağı: Kuruluşların, belirli görevleri yapmak için donatıldıkları yetkileri bir başka amaçla kullanamamaları. Örneğin;

- Ticari şirketlerin, kendilerine finansman temini amacıyla kurdukları bankalar (için özel önlemler),
- Basın, radyo ve TV'lerin ticari faaliyetlerde bulunmaları gibi işler, "birbiriyle bağdaşmayan işler" olarak tanımlanmaktadır.

b. Koşulsuz Teşvik ve Desteklemenin Kaldırılması:

- Tarımda taban fiyat uygulamasının (koşulsuz destek) kaldırılması, onun yerine, rakiplere oranla pahalı olan girdilerin sübvansiyone edilmesi ve/ya haksız rekabet uygulamalarına karşı nihai fiyatın desteklenmesi,
- Sanayide korumaların, tanınacak belirli sürelerin sonunda en aza indirilmesi,

- Sanayi girdilerinde, rakip ülkelere göre pahalı olan girdilerin sübvansiyone edilmesi,
- Teşviklerin “çok” daraltılması,
- Üretimi ve/ya ihracatı artırmak için teşvik yerine, onları engelleyen nedenlerin giderilmesi yaklaşımı.

c. İcat ve Geliştirmeye Ağırlık Verilmesi: Mevcut sistemde neredeyse cezalandırılan icatçılığın büyük ölçüde özendirilmesi.

d. Global Pazar Yaklaşımı: Türkiye ekonomisi için hedef pazar “Dünya”dır. Dünyanın her hangi bir yerindeki ihtiyaç, Türkiye için bir iş potansiyelidir.

7. SANAYİ VE TİCARET POLİTİKASINDA AYIRICI

ÖZELLİKLER

- Belirli sanayi kesimlerinin (lokomotif sektör) özendirilmesine dayalı yönlendirici politikaların -az sayıda istisna hariç- terki,
- Global pazar yaklaşımı,
- İthal teknoloji yerine teknoloji üretimi,
- Rekabet Gücü Geliştirme Programı çerçevesinde;
 - * Rekabet gücü artırmayacak dalların korunmaması,
 - * Rekabet gücü geliştirilebilecek olanların koşullu korunması,
 - * Rekabet gücünü azaltan tüm nedenlerin analizi ve bunların giderilmesi
- Tüm sanayi yatırımlarının özel girişimciler eliyle yapımı ve özel kesimin ilgi göstermediği alan ve yerlerdeki yatırımların - gerekiyor ise- yine özel sektör tarafından yapılmasının sağlanması.

8. TARIM VE HAYVANCILIK POLİTİKASINDA AYIRICI

ÖZELLİKLER

- Taban fiyat uygulamasına son verilmesi,
- Çiftçi örgütlenmesinin siyasi müdahaleden arındırılması,
- Tarımsal nüfusun %10'un altına indirilmesi,
- Götürü vergi yerine beyan esasına göre vergilendirme.

9. ORMANCILIK POLİTİKASINDA AYIRICI ÖZELLİKLER

Tüm ormanların özelleştirilmesi

10. ENERJİ POLİTİKASINDA AYIRICI ÖZELLİKLER

- Temiz enerji kaynaklarına zaman içinde yönelme hedefi doğrultusunda;
 - * Kömür santrallerinin çevre koruyucu önlemlerle kullanımı,
 - * Risklerini minimize etmek koşuluyla nükleer enerji kullanımı,
- Tüm enerji tesislerinin daha yüksek verimli tasarım ve işletimi, düşük verimli eski tesislerin modernizasyonu,
- Atık enerjiye tarife uygulanması,
- TEK'in özelleştirilmesi.

11. TURİZM POLİTİKASINDA AYIRICI ÖZELLİKLER

- Küçük alanların çok sayıda turizm yatırımcısına tahsisi yerine, büyük alanların konsorsiyumlara tahsisi yoluyla çevrenin ve ticari fizibilitenin olumlu etkilenmesi
- “Yumuşak Turizm” ve “Özel İlgi Turizmi”ne yönelme,

12. İŞSİZLİKLE MÜCADELEDE AYIRICI ÖZELLİKLER

- Toplumun tüm bireylerinin, “işlerin ancak belirli bir beceri ve girişimciliğe sahip olarak kendilerince yaratılabileceği, bunun dışında hiç bir yolla insanların iş sahibi kılınamayacağı ve kılınma zorunluluğunun da olmadığı” yolunda bilinçlendirilmesi,

- “İş Yaratma” teknolojilerinin kullanımı,
- Yaygın bir beceri kazandırma seferberliği,
- Girişimciliği engelleyen nedenlerin ortadan kaldırılması, girişimlerin desteklenmesi için **Girişim**

Destekleme Şirketleri'nin kurulması,

- İcatçılığın özendirilmesi,
- Kamu alımlarının haksız rekabet yaratmayacak şekle dönüştürülmesi,
- İşgücü piyasasının esnekliğini bozan uygulamaların kaldırılması,
- Yerel potansiyelleri değerlendirmek üzere “Yerel Potansiyel Rehberleri”nin istihdamı,
- Hızlı nüfus artışının durdurulması,

13. KAMU ALIMLARI AÇISINDAN AYIRICI ÖZELLİKLER

- Kamu alımlarında (askeri harcamalar dahil) “tam” saydamlık,

- Kamu alımları şikayet sistemi (ombudsman),
- Lojistik Mühendisliği Fakülteleri
- Yurt içi alımların da akreditif yoluyla yapımı,
- Satın alma sorumlularının zaman zaman rotasyonu,
- Az sayıda, fakat yüksek nitelikli ve yüksek ücretli satın alma görevlisi istihdamı,
- **Kamu Alımları Politika Merkezi** oluşturulması,

14. KAMU MALİYESİ AÇISINDAN AYIRICI ÖZELLİKLER

- Vergi oranlarının düşürülmesi,
- Götürü vergilendirme usulünün terki,
- Vergi istisnalarının asgariye indirilmesi,
- Ekonomik faaliyetlerin bütünüyle belge düzenine bağlanması,
- Tarımdaki koşulsuz destek sisteminin kaldırılması,
- Kamu kuruluşlarının amaç dışı faaliyetlerinin bütünüyle özelleştirilmesi,
- KİT'lerin özelleştirilmesi.

15. BANKACILIKTA AYIRICI ÖZELLİKLER

- Tüm bankaların özelleştirilmesi,
- Çeşitli munzam karşılıkların en aza indirilmesi,
- Ticari kuruluşların kendilerine finansman temini amacıyla banka kurmaları halinde, kredilendirme bilgilerinin kamuoyuna açıklanması,
- Yalnız gayrimenkul teminatı ile kredilendirme yerine, proje fikri karşılığında kredilendirme.

16. BİLİM VE TEKNOLOJİ (B/T) POLİTİKASININ AYIRICI ÖZELLİKLERİ

- Bilimsel özerkliğin, hesap vermeme sorumluluğu olarak anlaşılması,
- TÜBİTAK'ın bizzat araştırma yapmayıp, yalnızca araştırma politikaları üretimi ve bu politikalara göre seçilecek projelerin desteklemesi,
- Öğrenim teknolojileri konusundaki araştırma alanlarına öncelik,
- Türkiye Sosyal Araştırmalar Kurumu,
- Türkiye Ekonomik Araştırmalar Kurumu.

17. PLANLAMA

- DPT'nin bütünüyle tasfiyesi,
- Özerk statülü "Stratejik Planlama Enstitüsü"

18. BÖLGESEL KALKINMA

- "*İnsana rağmen kalkınma*" anlayışı yerine, "*insanımızın nitelik dokusunun geliştirilmesi*" ne öncelik,
- **Bölgesel Kalkınma Birimleri**'nin kurulması,
- **Yerel Potansiyel Belirleme Rehberleri**'nin yetiştirilmesi.

19. GÜMRÜK YÖNETİMİ

- Gümrük koruma oranlarının gereken en az düzeylere indirilmesi,
- Gümrük koruması, teşvik ve destekleme politikalarının koordinasyonu.

20. ÖZELLEŞTİRME

- Kamu kuruluşlarının ana amaçlarının dışındaki işlevlerinin süratle özelleştirilerek kamu kuruluşlarının özelleştirilebilirliğinin artırılması,
- Mülkiyetin önce kamuda bırakılıp işletmeciliğin hızla özelleştirilmesi,
- Fazla personelin seyreltmesi için, geçici süreyle tam ücret ödeme ve bu arada kendi işini kuracaklara Girişim Destekleme Şirketleri yoluyla destek sağlama,
- Tüm özelleştirme işlemlerinin 2 yılda bitirilmesi.

21. ENFLASYONLA MÜCADELE

- Enflasyonla Mücadele Yasası,
- Tüm ücret ve fiyat "artışları"nın belirli bir süre için sınırlandırılması,
- Enflasyon kadar ücret zamları yoluyla çalışanların enflasyondan korunması yerine, tüm kesimlerin gelirleriyle orantılı olarak enflasyonu taşıyıp onunla mücadele etmeleri,
- Taban fiyat uygulamasının kaldırılması,
- Kamu kuruluşlarının cari harcamalarının % 35 ile sınırlandırılması.

22. GELİR DAĞILIMI

- Sosyal Piyasa Ekonomisi

23. SAĞLIK

- Kişilerin eşit katkıları, devletin katkısı ve özel sigorta kuruluşlarının, bu ilk iki kaynağı değerlendirip nema sağlayarak oluşacak kaynak yoluyla bireysel sağlık sigortası,
- **Sağlık Kredisi Sistemi** yoluyla, ödeme gücü yetersiz olanlara sağlık sigortası için kaynak sağlanması,
- Coğrafi açıdan uç noktalar başta olmak üzere tüm yurt düzeyine dağılmış bir **“Sağlık Bilgi Ağı”** yoluyla sağlık hizmetlerinin desteklenmesi,
- Ruhsal sağlığa daha büyük önem,
- Kamu görevlilerinde ruhsal sağlık koşulu aranması,
- Yabancı sağlık personelinin Türkiye’de çalışabilmesine izin

24. BEDENSEL VE ZİHİNSEL ÖZÜRLÜLER

- Tüm özürliülerin oy kullanmalarına imkan sağlanması,
- Kamu alımlarında, *“Zorunlu Eylem Planı”* uygulaması yoluyla, özürliülerin ihtiyaçlarına da uygun çevresel koşulların yaratılması,
- Özürliülerin aktif politikaya büyük ölçüde girmeleri

25. EĞİTİM

a. Yeni sistemin ilkeleri:

- Faydaya dönüklük,
- Yaşam boyu öğrenme,
- Öğretme yerine öğrenme,
- Dört bileşenli öğrenme: Yaşam Becerileri, Genel Formasyon, Mesleki Eğitim, Güncelleme Eğitimi
- Eğitimden yararlananların (eğitilenler, çalıştıranlar), eğitimin masraflarına katılmaları,
- Devletin eğitimdeki rolü: Bizzat eğitim vermek yerine, uygun ortamı yaratıp sürdürmek
- Diplomanın ünvanı, ünvanın ise hak ve menfaati belirlememesi,
- Programların ancak 1 defa alınıp, sınavlarına ise sonsuz defa girilebilmesi,
- Yüksek öğrenme teknolojileri (Multi-Medya Destekli Eğitim),
- Eğitim Mühendisliği programları,
- Modülerlik (öz-beceriler) yoluyla ihtiyaçlara tam uygun eğitim programlarının oluşturulması.

b. Temel eğitim müfredatının tamamen değiştirilip şu konulara oturtulması:

- İletişim becerisi,
- Yabancı dil (ikinci dil),
- Öğrenmeyi öğrenme,
- Mevcut sistemde kültür bilgilerinin felsefesi durumuna gelmiş olan *“şeylerin adlarını belleme”* yaklaşımının terkedilmesi,
- Gözlem, oyun ve yaratıcılık çerçevesinde oyuna bir eğitim aracı olarak daha büyük ağırlık verilmesi,
- Müzik
- Spor,
- Fen.

c. Mesleki eğitimde;

- Her biri kendi başına bir istihdam sağlayabilen modüllerin öğrenilmesi (Modüler İstihdam Becerileri),
- Her meslek modülünün mutlaka bir sertifikayla icra edilebilmesi koşulu,
- Her meslek modülü için *“asgari nitelikler”*ın belirlenmesi.

d. Yüksek öğrenimde;

- Merkezi koordinasyon,
- Öğrenim programlarının ve yönetimlerin özerkliği,
- Her mesleğin, “Ulusal Mesleki Düzey Belirleme Sınavları” sistemine dayalı sertifikalarla icra edilebilmesi.

26. BİLGİYE ERİŞİM

- “Bilgilenme Özgürlüğü” kavramının, tüm yurttaşların bir numaralı temel hak ve özgürlüğü olduğu bilincinin yerleştirilmesi,
- “Değersiz düşünce” kavramı konusunda bilinç uyandırılması,
- Patent Kütüphanelerinin yaygınlaştırılması,
- Türkiye’nin 7 noktasına, Dünyada mevcut her türlü bilgiye erişmeyi mümkün kılan kütüphaneler kurulması.

27. SPOR

- Sporun, *genç nüfusun enerjisini faydalı yollara kanalize eden önemli bir araç olduğu bilincinin yaratılması,*
- Seyir yerine katılım ağırlıklı spor.

28. SANAT

Sanatın, toplumun *refah ve mutluluğunu sağlamada* en önemli araçlardan birisi olduğu bilincinin yaratılması

29. DİL

İngilizce'nin, ikinci dil (bilim-teknoloji dili) olarak benimsenmesi

30. DİN VE LAİKLİK

- Laikliğin, bireylerin tek tek inanç ve ibadet özgürlüğüne sahip olmaları; toplum üyesi olarak ise başkalarının inançları uyarınca değil ortak öge olan akıl ve bilim uyarınca yaşama özgürlüğüne sahip olmaları şeklinde anlaşılması,
- Diyanet işlerinin devletten ayrılması ve her dini grup için bağımsız olması,
- Nüfus kağıtlarında din, mezhep gibi iç inançlar ile ilgili belirtilerin yer almaması,
- Dini grupların, kendi ahlak anlayışlarının propagandasını yapabilmeleri, fakat başkalarını kesinlikle zorlayamamaları

31. KONUT

- Devletin sınırlı kaynaklarının, kişilerin konut konusundaki tasarruflarını destekleyecek şekilde kullanımı dışında yollarla (bizzat konut yapma vb. gibi) kullanılmaması,
- Asgari ihtiyaçlara yönelik “**Çekirdek Konut**”ların devletçe desteklenmesi,
- Konutlarda dördüncü boyut kullanımının yaygınlaşması,
- Kamu arazilerinin konut yapımına destek olarak kullanılması

32. GÖÇ VE KENTLEŞME

- Göçü özendiren, “**kentlerde kuralsız yaşama**” pratiğinin caydırılması,
- Göçü zorlayan, kırsal işsizliğin yerel potansiyeller yoluyla önlenmesi,
- Kentlerde, asgari yaşam standartlarının uygulanması yoluyla marjinal koşullarda yaşamaya izin verilmemesi.

33. DOĞAL ÇEVRE

- “*Çevreyi hiç bozmayan*” ya da “*çevreyi hiç umursamayan*” yaklaşımlar yerine, “**çevreyi hiç bozmayana doğru ilerleme**” stratejisi,
- Doğal çevrenin yalnız insan ile değil, hayvan ve bitki varlığı ile bir “**eko-sistem**” olduğu bilinci,
- Tüketim ahlakının geliştirilmesi yoluyla doğal çevrenin korunması

34. DIŞ İLİŞKİLER

- “**Yurtta Barış Dünyada Barış Ama...**” yaklaşımı,
- Ebedi dostluk veya düşmanlıklar yerine “**önce ulusal çıkarlar**” yaklaşımı,
- A.T.'ye girme açısından zorlama yerine, girmemizi önleyen norm farklılıklarının giderilmeye çalışılması.

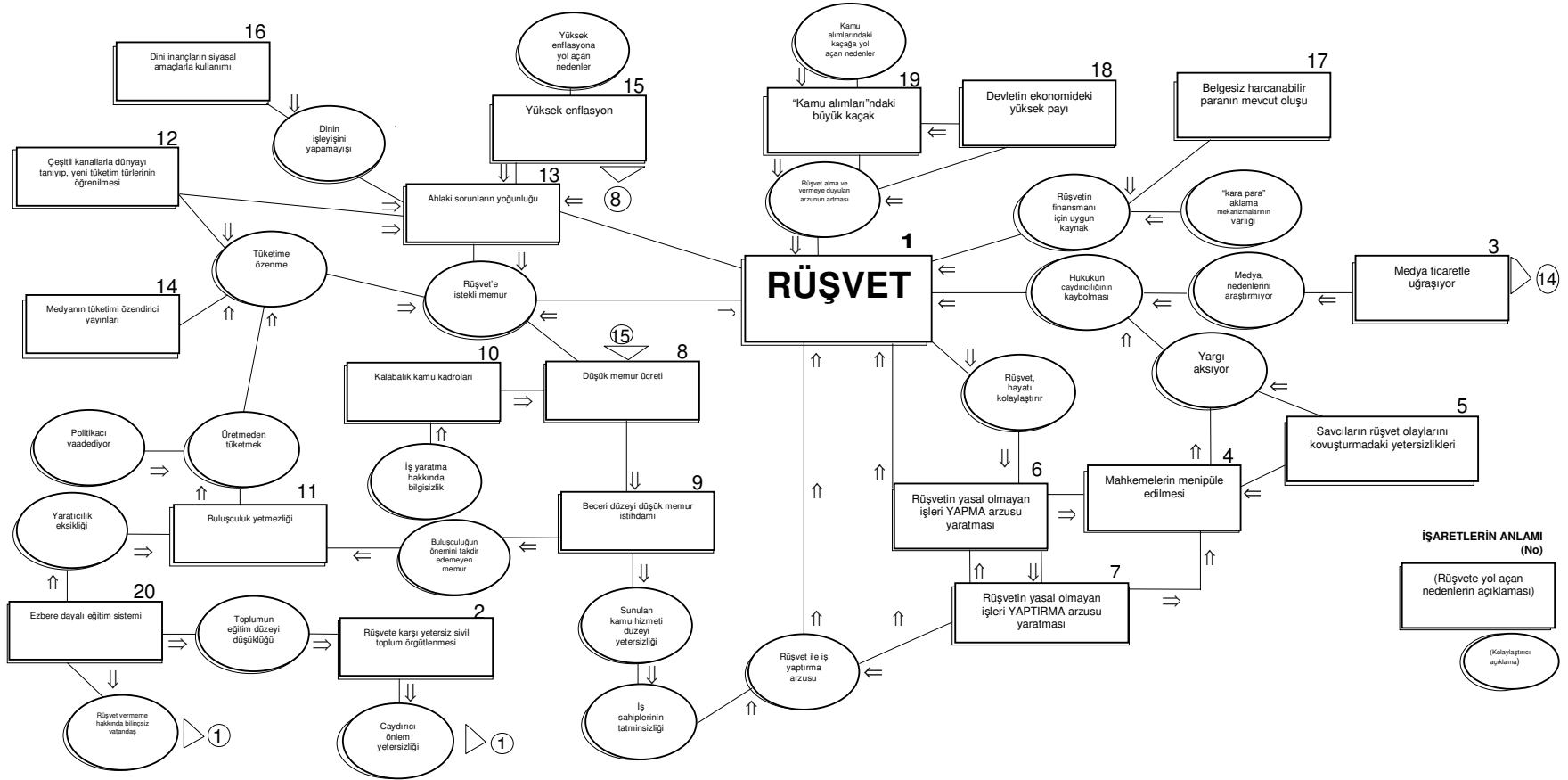
35. İÇ GÜVENLİK

- Toplumdaki her türlü düzensizliğin dönerek bir iç güvenlik sorununa dönüşeceği bilinci,
- Yaygın bir OMBUDSMAN sistemi,
- Silah taşımanın en aza indirilmesi.

36. SAVUNMA

- Küçük ve güçlü ordu,
- Tüm bireylerin, her an, yurt savunmasına hazır olmasını sağlayabilecek şekilde eğitilmeleri,
- Savunma harcamalarının, teknoloji üretimi, girişimcilik ve serbest rekabet ortamını destekleyecek bir araç olarak kullanımı,
- Ordu'nun tüm mal ve hizmet ihtiyaçlarını kendi içinden karşılaması yerine mal ve hizmet alımı yaklaşımı.

EK-2 RÜŞVETE YOL AÇAN NEDENLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER

EK-3: TOPLUMUMUZUN SORUN ÇÖZME KABİLİYETİNİN ARTIRILMASI

İçinde ülkemizin de bulunduğu gelişmekte bulunan ülkelerin bir ortak sorunu var: Herhangi bir sorunu çözebilmek için, o alanın tüm girdilerinin sorunlarını da çözmek!

Örneğin, bir sanayi malının kalitesini artırıp maliyetini düşürebilmek için, ülkenin sağlık, ulaşım ve eğitim sorunlarını da çözmek zorunda kalınması gibi.

Genellikle bu gibi durumlarda başvurulacak çare, sınırlı bir çevre içinde, ülke genelinden daha az sorunlu bir yapay ortam yaratmaktır. Çevremizde bunun onlarca örneğini görebiliriz.

Hastanelerimizin genel durumundan hoşnut olmayan kuruluşların, kendi içlerinde küçük ve sadece o kurum personeline hizmet veren birer hastane kurması, kitle taşıma araçlarının verdiği hizmetten hoşnut olmayanların özel taşıma servisi ihdas etmeleri ya da konut açığı ve pahalılığına karşı lojman ya da gecekondular inşa etmek gibi çareler günlük yaşamımızın artık yadırgamadığımız birer parçası olmuşlardır.

Halbuki bunlar sorunu çözmekte, aksine sorunun çözümü için akıllıca kullanılacak nadir kaynaklarımızı da heba etmektedir.

Ayrıca, bu ekstra harcamalar, üretilen mal ve hizmetlerin maliyetlerinin üzerine binmekte, bunların ancak devlet koruması ile ayakta durabilir olmalarına yol açmaktadır.

Soruna dar açıdan bakıldığında çözüm imiş gibi görünse de, ülke ölçeğinde bakıldığında mevcut sorunların bu yöntemle çözülmeyeceği, aksine üzerine yenilerinin eklendiği görülmektedir.

Elektrik enerjisi sıkıntısının had düzeyde olduğu yıllarda (ve dağıtım ağının yetersiz olduğu yerlerde günümüzde), bireysel sorun çözüme aracı olarak kullanılan "*voltaj regülatörleri*", burada açıklanan çelişkinin somut örneklerinden biridir.

Regülatör kullanarak kendi sorunlarını çözen kişiler, başkalarının sorunlarını aynı yolla çözmelerini güçleştirmektedir. Çünkü ortada enerji arz ve talebi arasında bir dengesizlik vardır. Uyanık bazı kişilerin regülatör kullanarak kendi sorunlarını çözmeleri, arz ve talep arasındaki dengesizliğin daha az sayıda kişi tarafından üstlenilmesine yol açmıştır. (Tabii ki çözüm "*birşey yapmamak*" değildir).

Benzer bir örnek enflasyondur. Bir kısım çalışanlar, bir çeşit eşel-mobil sistemi ile enflasyona karşı korunmaktadır. Kamu çalışanları, sendikalı işçiler vb kesimler enflasyondan bu yolla korununca, geri kalan kesimler enflasyonun yükünü daha abartılı olarak üstlenmektedirler. Aynen regülatör kullanmayan ya da kullanmak imkanına sahip olmayanlar gibi.

Sonuçta, pazarlık gücü yüksek (fakat sayıları oldukça az olan) bir kesim enflasyondan korunabilmekte, fakat toplumun geri kalan bölümü için sorun daha da büyümektedir.

Birbirinden ayrı imiş gibi görünen iki alandaki sorunların yapısının benzerliği şaşırtıcıdır.

Görüldüğü gibi, dar bir alanda "*yapay şartlar*" oluşturmak suretiyle sorun çözümü, aslında çözümsüzlüğün ta kendisidir.

O halde yeni bir metoda (bugünküne de metod denilebilirse) ihtiyaç olduğu açıktır. İlk yapılacak olan, mevcut kaynak heba edici "*yapay küçük ortamlar yaratma*" yaklaşımından vazgeçmektir.

Yeni metodun gerektirdiği kaynak bu yolla yaratılmış olacak, en azından kaynak ihtiyacı daha azalacaktır.

Ayrıca, yaratılan "*yapay küçük ortamlar*" da yaşayan toplumun bir bölümü, o konularda sorun yokmuş gibi bir yanılgıdan uzaklaşacaklar, sorunların sıkıntılarını duymaya başlayacaklardır.

Sıkıntı hissetmek her zaman olumsuz bir duygu değildir. Var olan bir sorunun işareti olan "*sıkıntılar*", sorun giderilmeden ortadan yapay olarak kaldırılırsa gerçek *sıkıntı* o zaman doğmaktadır.

Meseleye böyle bakıldığında *sıkıntılar*, sorunları çözmek isteyenlere yol gösteren birer **gösterge aleti** olarak anlaşılacaklardır. Toplumu yönetenlerin görevleri de bu *sıkıntılar*ı en kısa süreler içinde ortadan kaldırmak ya da en azından hafifletmektir.(Tabii ki böyle bir çözümün geçerliği, ancak toplumu yönetenlerin o *sıkıntılardan* pay almaya razı olmasıyla oluşabilir.)

"Yapay Küçük Ortamlar"ı savunabilecekler esas itibariyle ikiye ayrılmaktadırlar:

- (1) Bencillik dolayısıyla yalnız kendi sorunlarını çözmek isteyenler,
- (2) Bencil olmayan, ancak başka çıkış yolu bulamadığı için mecburen "*kendi başının çaresine bakan*" lar

Bunlardan birinci gruptakiler, "*yapay küçük ortamlar yaratmama*" ilkesine şiddetle karşı çıkacaklardır. Onlarla mücadele edilmelidir. İkinci gruptakiler ise yeni metodun destekleyicisi olacaklardır.

"*Yapay Küçük Ortamlar Yaratmama*" ilkesinin ışığı altında bazı güncel sorunlarımıza yaklaşıldığında şu hareket alternatifleri ortaya çıkacaktır:

Enflasyon:

Bazı kesimlerin enflasyondan etkilenmemesi için uygulanan "*enflasyon oranında ücret zammı*" uygulamasından vazgeçilir. Bunun yerine düşük gelir gruplarının enflasyonun etkilerinden korunması için başka tedbirler uygulanır.

Örneğin; düşük gelir gruplarının tüketim paternleri, diğer gelir gruplarına göre daha farklıdır. Bu farklı tüketim paternine dahil olan mal ve hizmetler için daha sıkı bir izleme yapılır. Bu mal ve hizmetler için rekabeti geliştirici önlemlere özel ağırlık verilir, gerekirse bu kalemler için suni fiyat artışlarını önleyecek özel yaptırımlar uygulanır. *Kritik mal ve hizmet* adı verilen ve çok sayıda mal ve hizmete girdi olan malların fiyatlarında şok biçiminde fiyat artışlarına engel olmak için *fiyat istikrar fonları* oluşturulur. Bu mal ve hizmetler için belirli süreli fiyat dondurması önlemleri uygulanabilir.

Bu ve benzer önlemlere paralel olarak uygulanacak yeni metod yardımıyla, "*yapay küçük ortamlar yaratma*" demek olan enflasyon oranında zam önlemine ihtiyaç kalmayacaktır.

Kamu arazileri üzerine gecekondü yapımı

Son derece pahalı bir konut edinme şekli olan gecekonduların, özellikle kamu arazilerine yapımı önlenir.

Bu, bir süre için, kırdan kentlere göç edenler (ya da etmek isteyenler) üzerinde bir *sıkıntı* yaratacaktır. Ancak bu, yukarıda da temas edildiği gibi *faydalı bir sıkıntı*dir.

Bu önleme paralel olarak, önerilecek yeni metod sayesinde, gerek kamu arazilerinin işgaline, gerekse pahalı konutların (gecekondü) yapımına ihtiyaç kalmayacaktır.

Sıkıntıları yapay olarak giderip, sorunu gizlice büyütmek demek olan "*yapay küçük ortamlar yaratma*" yönteminin terki ile beraber, sorunları kaynaklarından çözebilecek bir " **yeni metod**" uygulanmalıdır.

Bu **yeni metod**, *toplumumuzun sorun çözme kabiliyetinin artırılması yoluyla*, sorunların daha kısa süreler içinde çözülebilmesine dayanmaktadır.

Nitekim aynı metod bugün Japonya'ya, dünyada başa çıkılamaz bir rekabet gücü kazandırmıştır.

Toplumumuzun hemen her kesiminden insana ait bir ortak yan mevcuttur: *Gerçek (kaynak) sorunlar yerine onun görüntüleri ile uğraşmak!*

Bu "*görüntü sorun*"lar ise hiçbir zaman çözülememektedirler. (Aynen gölgelerin hiç bir zaman yakalanamadığı gibi!)

Bu ortak özellik, yani sorunları yanlış teşhis etme özelliğinin sebebi, insanımızın (büyük bir kesiminin) sorun çözme araçları konusundaki fakirliğidir.

Bu iddianın doğruluğunu araştırmak üzere küçük bir anket yapılmış ve alınan cevaplar gruplandırılmıştır. Bu gruplamaya göre, ankete katılanların önemli bir bölümü sorunları:

- kurallara uymayarak,
- parasal araçlarla (rüşvet dahil),
- tanıdıkları kanalıyla,
- hislerinin yol göstericiliği ile

çözmektedirler. *Sebep-etki analizi, beyin fırtınası, pareto analizi* gibi analiz tekniklerini kullandığını belirtenler ise çok küçük bir yüzde oluşturmuşlardır.

Aslında, toplumu yöneten ya da yönetmeye talip olanların büyük bölümünün, çeşitli sorunların çözümü için kullandıkları araçların neler olduklarını anlamak için anket gibi (doğrudan) bir metod yerine, eylemlerini gözleyerek (dolaylı) yoldan çıkarsama yapmak da mümkündür.

Meseleye böyle bakıldığında kullanıldığı görülebilen çözüm araçları şunlardır:

- Bir sorundan etkilenen kesimin şikayetleri rahatsız edici bir boyutta değilse (mesela seslerini duyuramıyorlarsa) hiç bir şey yapmamak, sorunu görmezlikten gelmek (mesela özürllülerin sorunlarını duyuramamalarında olduğu gibi),
 - Sorunun olmadığını, tam tersine o konuda ileri bir durumda olduğunun beyan edilerek "yiyenler" için yalan söylemek,
 - Bu sorunun dünyanın her yerinde bulunduğunu, bunun çözümünü beklemenin dünyayı bilmemek demek olduğunu söylemek,
 - Şikayetçi kesimin sesi fazla çıkıyorsa:
 - * Karşı suçlamayla susturmak,
 - * Küçük bir bölümüne sus payı vermek
 - Sorun yerine, onun çeşitli belirtilerini (*semptom*) gidermeye çalışmak (mesela enflasyonu gidermek yerine bir kesime enflasyon kadar zam vermek)
 - Bir sorunu oluşturan çeşitli parçalar içinden bir-iki tanesini çözmeye çalışmak (ancak bu gibi durumlarda bu "bir-iki" sebep üzerinde katıyen fikir birliği oluşamaz)
 - Sorunlardan şikayet ederek acz beyan etmek (eğitim sorunlarında olduğu gibi)
 - Sorunun "halli" için talimat vermek
 - Sorunda mevcut "karşı" taraflardan birisini harekete geçirip mağdur olanları susturmak.

Günlük sorun çözme teşebbüslerine yakından bakılırsa, yukarıdaki gruptan mutlaka bir tanesine girdiği hayretle görülecektir.

Yine görüldüğü gibi, bir soruna yol açan sebepleri ve onların sebeplerinin bütününe ortaya koyarak bir "**çözüm paketi**" (*politika*) oluşturma yöntemi hemen hiç kullanılmamaktadır.

Bu durumda yapılması gereken nedir?

Uygulanabilecek sihirli bir formül yoktur. Yapılacak olan, *iğne ile kuyu kazmak*'tır.

Başta idare mensupları, politikacılar ve onlara yol gösterenler olmak üzere toplumumuzun bütününe sorun çözme kabiliyetinin artırılması gerekmektedir.

Bu yapılmazsa ne olur?

Bir toplumun sorun çözme kabiliyeti, o toplumun *bağışıklık sistemi* ne benzetilebilir.

Bir organizmayı yok etmek isteyen yüzlerce etkene karşı bağışıklık sistemi nasıl bir koruyucu rol oynuyor ise, toplumumuzu yok etmek ya da en azından zayıflatmak isteyen etkenlere karşı da **sorun çözme kabiliyetimiz** öyle bir rol oynamaktadır.

Eğer bu yetenekte bir zaaf olduğu, dış (ve/ya iç) etkenlerce teşhis edilirse (ki bizim zaafiyetimiz ayan beyandır) o toplumun başı dertten kurtulamaz!

İşin bir de psikolojik yanı vardır: Sürekli olarak sorunlarla karşılaşan ve onları doğru teşhis edip, uygun çözümler geliştirebilen bir toplumun öz-güveni gelişir ve daha kolay sorun çözer. Bu önemli bir avantajdır.

Nereden başlamalı?

Uygun nokta, hayata atılmak üzere olan gençlerdir. Özellikle idare kademelerinde görev almak üzere yetiştirilen gençler, öncelikli kesimdir.

Bununla aynı önemde olanlar, halen idare kademelerinde bulunanlardır. Akademilerde ek eğitim görmekte bulunan asker ve sivil kesim idarecileri için düzenlenebilecek programlar son derece etkili olabilir.

Politikacılara gelince: Onlar için yapılabilecek olan, televizyon vb kanallardan etkilemeye çalışmaktır. Bir de seçim zamanları çıkılan geziler sırasında halkın onları sıkıştırarak bir çeşit sınava almasıdır. Sorunları bütün sebepleriyle ortaya koyamayan politikacılar ya da adayları dinlenmemeli, lisan-ı münasiple susması sağlanmalıdır. Bakarsınız ki bu susturulacaklar arasında çok ünlü olanlar da çıkabilir. Ama bu durum kimseyi üzmemeli, aksine sevindirmelidir. Sorun çözme kabiliyeti bulunmayanların teşhisi ve tasfiyesi, onların yerlerine sorunları çözebileceklerin geleceğinin şaşmaz bir göstergesi olacaktır.

EK-4: BEYAZ NOKTA, BİR “HİZMET” KURULUŞU DEĞİL, BİR “DEĞİŞİM HAREKETİ”DİR

Hizmet Kuruluşları, bir toplumun sosyal sorumluluk bilinci düzeyinin en iyi göstergelerinden birisidir. Okulların onarılmasından kimsesizlerin giydirilmesine, ülke tanıtımına katkıda bulunmaktan köylere kitap yılanmasına, atık toplamaktan ağaç dikimine kadar uzanan geniş alanda, yapılabilecek -ve de yapımı gereken- yüzlerce toplum hizmeti vardır.

Her biri, bunlardan bir veya birkaçı çevresinde örgütlenmiş, bu konu(lar)da emeğini, bilgisini, parasını harcamaya hazır bireyleri içinde barındıran **Hizmet Kuruluşları**, önlerinde şapka çıkarılması gereken sosyal sorumluluk örnekleridir. Vatandaşlar olarak bizlere düşen, bu tür örgütlenmelere aktif olarak katılmak, kamu yönetimlerine düşen ise, bu tür örgütlenmelerin önünün açılması ve olabildiğince desteklenmesidir.

Hizmet Kuruluşları'nın yanı sıra ama onlardan değişik amaçlı bir örgütlenme türü de **Değişim Hareketleri**'dir. Bunlar, toplumun bir veya birkaç niteliğini değiştirmeye yönelik hareketlerdir.

Her iki hareket türü arasındaki farkların başlıcalarından birincisi, eylemlerinin kapsamı açısındandır. Hizmet kuruluşlarının eylemleri -genellikle- dar kapsamlıdır. Bu kapsam darlığı hem coğrafi hem de hitap ettiği kesimin sayısal kalabalığı açısındandır. Ancak daha seyrek olarak geniş kapsamlı hizmet hareketleri de olabilir. Örneğin, kimsesizlere yardım böyle bir “hizmet hareketi” olup ülkedeki tüm kimsesizleri hedef almış olabilir. Dolayısıyla, “hizmet” ve “değişim” hareketleri arasındaki esas fark, kapsam bakımından değildir.

“Hizmet Hareketleri”, toplumun çeşitli “**niteliklerini**” değiştirmeksizin, yalnızca “**sonuçları**” değiştirmeye yönelikken, “Değişim Hareketleri” o sonuçların “**nedenlerini**” değiştirmeye yöneliktir.

Bu özellikleri, **Değişim Hareketleri**'ne bir başka nitelik de kazandırır: “sonuçlara yol açan nedenler”in değiştirilmesi, yalnızca hizmete konu olan “sonuç”un değil, başka “sonuçlar”ın da değişmesine yol açar

Örneğin, kimsesizlere yardım hareketi yalnızca kimsesizlerle sınırlı iken, kimsesizliğe yol açan nedenlerden mesela, “şiddetli aile anlaşmazlıkları”nın giderilmesi bu defa “adalet sisteminin yükünün azalması”, “iş verimlerinin yükselmesi”, “ruh sağlığı bozuk çocukların sayılarının azalması” ve daha birçok “**türev sonuç**”un ortadan kalkmasına -ya da azalmasına- yol açar.

“Hizmet” ve “değişim” hareketlerinin somut sonuçlarının alınabileceği süreler açısından da farklar vardır. *Hizmet hareketleri*'nin somut sonuçları daha kısa süre içinde alınabilir ve böylece, harcadığı emeğin ürünlerini kısa sürede görmek isteyen kişiler açısından daha süratli (ve kolay) tatmin yaratır.

Değişim hareketleri'nin sonuçları ise, hem daha uzun süreye yayılır ve hem de somut sonuçlarının gözlenmesi güçtür, dolayısıyla da daha sabırlı kişilere ihtiyaç gösterir.

İki hareket türü arasında bir de örgütlenme açısından farklılık bulunmaktadır. *Hizmet kuruluşları*'nın üyeleri arasında yüksek bir uyum ve güven' e ihtiyacı yoktur. Dar bir amacı paylaşıyor olmak yeterlidir. Değişim hareketi üyeleri arasında ise yüksek bir *uyum ve güven* bulunmalı ve özel eğitimlerle daha da pekiştirilebilmelidir. Bu gereksinim de, üyelerin daha sabırlı, “*ığneyle kuyu kazmaya daha razı*” olmalarını gerektirir.

Her iki hareket biçimi arasındaki birçok farklılıktan sonuncusu olmayan bir diğeri de, hareketin, ona katılan üyelerden beklentileridir.

Hizmet hareketleri'nde dar hizmet alanı çevresindeki bireysel çabalar bile sonucu olumlu etkileyebilir. *Değişim hareketleri*'nde ise bir “takım oyunu” söz konusudur. Bu gereksinimden dolayı, bir değişim hareketi'ne katılacak olanların mutlaka bir “*duyarlık eğitimi*”, “*iletişim becerisi*”, “*kanonik ifade becerisi*” gibi konularda grup eğitiminden geçmeleri gerekir.

Beyaz Nokta Hareketi, bir “**Değişim Hareketi**”dir. Toplumumuzun düşünme biçimini değiştirmeye, toplum yaşamımıza erdemi egemen kılmaya yöneliktir.

Bu amacı, üye kompozisyonu, üyelerin ihtiyacı olan sorunların nedenlerini arayabilme becerisi ve sabır ihtiyacı açılarından, Beyaz Nokta ile diğer hizmet hareketleri temelden ayrılmaktadır.

Beyaz Nokta Dernekleri'nin proje seçimlerine esaslı etkiler yapabilecek bu farklılıklar, geleneksel hizmet kuruluşlarına daha alışık insanlarımızca başlangıçta yadırganabilir.

Ama, amaç yönünde adımlar atılmaya başlandıkça, bu yadırgama, yerini derin bir tatmin hissine bırakacak, ülkemizin geleceğinin mimarisine katkıda bulunmanın hazzı birlikte duyulacaktır.

EK-5: EVET-HAYIR DEMOKRASİSİ ARTIK YETMİYOR

Düşünce tarihimizin bütünü, *evet-hayır mantığı*'na (*binary logic*) dayalı olarak gelişti. Teknolojide alınan yola bakıldığında, o gelişmenin bütünüyle evet-hayır mantığının ürünleri olduğu görülecektir. Özellikle de son 25 yılın bilgisayar alanına getirdiği gelişmeler tamamen bu mantık sisteminin muhteşem eserleridir. Bu yüzden de hemen her değeri, her sistemi sorgulayan insanlar, bu mantık sistemini sorgulamadı.

Ama acaba aynı şey, insan davranışları ve toplum yaşamı için de söylenebilir mi? İnsanlığın bugün karşı karşıya bulunduğu kaosu oluşumunda acaba bu kutuplaştırıcı mantık sisteminin rolü ne olmuştur?

1980 öncesinde ülkemiz insanlarının sağcı ve solcu olarak ikiye ayrılma "*zorunluğu*" olduğu, Cumhuriyet mi yoksa Tercüman mı okuduğu, bıyıklarının pos mu pala mı olduğu hep bu ikili mantık sisteminin ürünleri değil miydi?

Bir insanın, bir kısım değerleri sağ (denilen) ve bir kısmını da sol (denilen) Dünya görüşünden alması, iki gazeteyi de okuması ve mesela bıyiksiz olması acaba mümkün değil midir?

Bugün bunları geride bıraktık. Ama ikili mantık sistemi aynı gücüyle yerinde oturup düşüncelere yön veriyor. Artık kimse kimseye sağcı mı solcu mu olduğunu sormuyor ama bu defa da Türk mü Kürt mü olduğunu merak ediyor. Ve kimse de hem Türk hem de Kürt olabilmenin mümkün olup olmadığını tartışmıyor.

Teknolojide çok kullanılan olan, hatta toplum yaşamı pek karmaşık değilken o alanda da pekala geçerli olan evet-hayır mantığı artık toplum yaşamında yetmemektedir. Hatta artık teknolojide ve özellikle de evet-hayır mantığının en çok kullanıldığı bilgisayar alanında da yetmemektedir. Bu yetmezlik nedeniyle, yeni nesil bilgisayarların tasarımında *ikili mantık* yerine *Fuzzy Logic* denilen ve 0 ile 1 arasında başka değerlerin de bulunabileceğini kabul eden yeni bir mantık sistemi kullanılmaya başlanmıştır.

Teknik alanda dahi yetersizliği ortaya çıkan bu mantık sistemine dayalı olan demokrasi anlayışı da artık yetmemektedir.

Demokrasinin başlıca aletlerinden biri olan "seçim", ikili mantığın en çarpık ürünlerinden birisidir. Bir seçmen A, B, C gibi üç adaydan birini seçmek zorunda bırakıldığında, oy vereceği adayın dışında kalan iki adayı -birbirlerinden ne kadar farklı olurlarsa olsunlar-, "yaramaz" safına koymaktadır.

Halbuki, bu üç adayın hepsi de yaraysız, üçü de yarayılabileceği gibi, her birinin bazı özellikleri "*tercih edilebilir*" durumda olabilir. Zaten genellikle karşılaşılan durum da bu olmasına karşın sırf mantık sisteminin gereği olması nedeniyle doğru olan yerine, bu acayip tercih yapılmak zorunda kalınmaktadır.

Nitekim, sistemin bu eksikliğini gidermek için "*koalisyon*" denilen yapay alet icat edilmiş, seçmenlerin katılmadığı, muhtemelen olurlarının da bulunmayabileceği bir süreç parçası sisteme dahil edilmiştir. Ama gerçekte yapılan bir yanlış ikinci bir yanlışla düzeltmeye çalışmaktır. Bütün bunlar ikili mantık sisteminin eksikleridir.

Her ne kadar demokrasimizin iyi işlemeyişinin nedeni yalnızca, sistemin esas aldığı mantık sisteminin yetersizliği değilse de, önümüzdeki yıllarda restorasyonu kaçınılmaz olan demokrasimizin geçireceği onarım sürecinde bu temel yetmezliğin de dikkate alınması zorunludur. Hiç olmazsa böylece önemli bir konuda dünyaya bir örnek vermiş de olabiliriz.

İkili mantık sisteminin yıkılması, *benimle beraber misin bana karşı mısın?* mantığına dayalı tüm kurumların yeniden yapılanmasına, belki de bazılarının tamamen ortadan kalkmasına yol açacaktır. Bir senet etrafında -ki bu bir dernek tüzüğü ya da bir parti programı olabilir- bir araya gelmeye mecbur kalan insanlar, birbirine zit görüntüler verseler dahi artık aynı anda birden fazla sayıda kümenin üyesi olabileceklerdir.

Bu eğilimin doğal bir sonucu "*çok az sayıda kişiden oluşan kümeler*"dir. Bunlar birer "*uyum ve güven grubu*" olacaklar, birbirleriyle birçok konuda -herhangi zorlayıcı bir senet olmadan- anlaşmaları için, geleneksel zorlayıcı kurumlardaki yapay (ve işlemeyen) denetim, yetki devri (delegasyon) öğeleri ortadan kalkacaktır.

Bugünkü siyasi sistemimizi ve özellikle de siyasi partilerimizi bu anlayışla yeniden yapılandırmaya mecburuz. Bu, belirli özellikler çevresinde *uyum ve güven* oluşturmuş, küçük ve çok sayıda siyasi partinin parlamentoyu oluşturması, bunların da aralarında uzlaşacakları konular yönünde icraat yapacak hükümetleri görevlendirmesi demektir.

İkili mantık sistemi yerine geçecek olan *Fuzzy mantığı*'na göre, seçimlerde birden fazla partinin seçilmesi mümkün olabilecek, daha doğrusu partilere birer not verilecektir. Böyle bir değerlendirmenin sonuçları muhakkak ki geleneksel evet-hayır mantıklı seçime göre farklı sonuçlar, yani farklı parlamento yapıları verecektir. Bunun ise, insanların tercihlerini çok daha doğru olarak yansıtacağı bellidir.

Bugün için spekülasyon gibi görünen bu konu yakın bir gelecekte -bir biçimde- yaygın olarak Dünyada tartışılmaya başlanacaktır. Niçin önce Türkiye'de tartışmaya başlamayalım? Temiz Siyaset platformunun oluşumuna en büyük katkı bu olacaktır.

EK-6: AKILCILIK, SEZGISELLİK VE İNANÇ

Rönesan'tan bu yana gözde bir kavram olan *akılcılık* (nedensellik) artık yalnız değil. Düne kadar bir zaaf olarak değerlendirilen "*sezgileri uyarınca davranmak*" ise bugün artık yönetim araçlarından birisi ve de değerlilerinden birisi olarak kabul edilip kullanılıyor.

Dünlere kadar nedenselliğe dayalı düşünme stiline alternatif olarak görülen sezgisellik, böylece değer kazandığına göre acaba artık akılcılık değerini yitirdi mi?

İki şeyden ancak ve yalnız birisinin doğru olabileceği şeklindeki geleneksel genel kabulün tutsaklığından kurtularak bu soruya verilmesi gereken yanıt, akılcılık ve sezgiselliğin karşıt değil birbirini tamamlayan kavramlar olduğudur. Hatta denilebilir ki, bunlardan birisi olmaksızın oluşacak bir düşünme sürecinin eksik olması ihtimali çok yüksektir.

Burada açıklığa kavuşturulması gereken, hangisinin kullanılacağı değil, nedensellik ve sezgiselliğin uyum içinde nasıl kullanılacağıdır. Evet, nedensellik ve sezgisellik düşünme stillerinin her ikisine de ihtiyaç vardır. Ama nasıl?

İnsanoğlunun, duyuları yoluyla ancak birkaç boyutunu -o da insandan insana değişerek- algılayabildiği çok boyutlu evrenin gerçekliklerini akıl yoluyla değil ancak sezgilerimizle kavrayabiliriz. Aynen duyuların insandan insana farklı olması gibi, sezgilerin gücü ve kapsamı da kişiden kişiye değişmektedir.

Ama bu yolla gerçekleştirilebilen kavrayışın, tutum ve davranışlarımıza yansıtılması gerektiğinde -ki günlük yaşam bu demektir- bir "dönüşüm" gerekecektir. İşte bu transformasyon, nedensellik yoluyla gerçekleştirilir. Ama bu defa da bütünüyle nedenselliğe kapılarak kavrayıştan uzaklaşma tehlikesi doğar. Bu yüzden de, sezgilerle kavranan gerçeklik parçasının akılcılık yoluyla günlük yaşama dönüştürülmesi süreci, yine sezgisel kavrayışla test edilmelidir.

Denilebilir ki, sezgisellik ve akılcılık bir çember üzerinde sürekli olarak birbirini izlemeli, birinin sonucu diğerrince kontrol edilmelidir. Bir benzetmeyle, iki renk iplik (birisini akılcılığı diğeri de sezgiselliği temsil etsin) birlikte bir yumak haline gelmiştir ve hiç bir noktasında akıl ya da sezgi tek başına değildir.

Bu soyut yaklaşım, akılcılık mı sezgisellik mi tartışmasını ortadan kaldıracak, insanın iki önemli yeteneğini -ki bu ayrım da yapaydır- birleştirerek olayları daha iyi kavrayıp, uygun kararları vermesini kolaylaştıracaktır.

Kimi toplumlar, ortak yaşamlarını yalnız akılcılığa, bireysel yaşamlarını ise akıl ve sezgi bileşiminin kişisel tercihlere bağlı kompozisyonlarına dayandırırken, bazı toplumlar ise ortak ve bireysel yaşamlarını yalnız sezgilere dayandırmışlardır.

Ortak yaşamlarına akılcılığı rehber alanlar, üzerinde kolayca uzlaşabildikleri kurallar geliştirebildikleri için çatışmasız toplum düzenleri kurabilmişler, ayrıca da böylelikle bireylerin akıl ve sezgi tercihlerini özgür kılabilmişlerdir.

Bütünüyle sezgisel kavrayışa dayalı ortak ve bireysel yaşam modelini seçen toplumlar ise, sezgilerin ifadesinde imkansızlıklar nedeniyle toplum düzenini sağlayabilmek için inanç "kalıpları" geliştirmişler ve böylece fiiliyatta sezginin yani gerçek inancın yolunu kapatmışlardır.

Sezgiyi üstün tutmaya çalışırken onun yolunu kapatmış olmak, akıl ve sezginin uyum içinde birlikte kullanılmayışının bir sonucu olmuştur. Tabii ki benzer bir durum, yalnız akılcılığı rehber alıp sezgiyi dışlayan yaklaşım için de geçerli olup, sonuçta iki yaklaşım da akıl ve sezginin birlikte yaratabileceği yüksek kavrayış gücünden insanları mahrum etmektedir.

Laikliği laikperestlik, dindarlığı da dincilik olarak anlayıp topluma dayatmaya çalışanların aslında yaptıkları budur.

EK-7: KAYNAK SORUNLAR HAKKINDA AÇIKLAMALAR

1. “Kaynak Sorun” Kavramının Tanımı

Kendi aralarında bileşimler yaparak, kendilerinden daha farklı görüntüde ve çok fazla sayıda sorun üreten sorunlara “**Kaynak Sorun**” adı verilmektedir. Batılılar bu kavrama “Source Cause” ya da “Route Cause” adını vermektedirler. Bunların, çeşitli yansımalarına ise Görünen Sorun adı verilmektedir.

2. Sorun Alanları

Sokaktaki insanımızın çeşitli yaşam kesitlerinde karşılaştığı, ancak nerelerden kaynaklandığı konusunda üzerinde durmadığı, dursa da elindeki imkanlar nedeniyle çoğunlukla pek bir şey yapamayacağı “*Görünen Sorunlar*” çok sayıdadır. Sayıları çok olmasına rağmen öncelikli sayılabilecek başlıca *Görünen Sorun* alanları şöyledir:

- * Milli bütünlük ile ilgili sorunlar
- * Terör, anarşi
- * Sağlık sorunları
- * Eğitim sorunları
- * İşsizlik+ gelir yetmezliği + hayat pahalılığı
- * Çeşitli özgürlüklerdeki sınırlamalar
- * Konut sorunları
- * Çevre sorunları
- * Sosyal güvenlik sistemi yetmezliği
- * Trafik anarşisi
- * Kültürel dejenerasyon
- * İş kazaları
- * Adaletin geç tecelli etmesi

3. Sorun Alanlarının Genel Yapısı

Bu sorunların, “*kaynak*” ve “*özgün*” olarak iki bileşenden oluştuğu varsayılmaktadır. *Kaynak sorunlar*, sorunların çoğunluğuna girdi olurken, *özgün sorunlar* ancak tek başına kendisini göstermektedir.

4. Bu Yaklaşımın Gerekçesi

Toplum kesimlerinin ve bu kesimleri ilgilendiren sorunların sayısı son derece fazladır. Bu sorunların kabaca dahi gözden geçirilmesi, her birinin içinde sınırlı sayıda yapı taşlarının tekrarlandığını, ancak bir sorun içinde bunların sayı, diziliş sırası ve görece ağırlıklarının değiştiğini göstermektedir.

Her sorun içinde, bu yapı taşlarının (*kaynak sorun*) dışında, bir de o soruna özgü parçalar bulunmakta ve hepsi birlikte bir *görünür sorun* oluşturmaktadırlar. Kamuoyunun daha çok ilgilendiği sorunlar işte bu *Görünür Sorunlar*’dır.

Kaynak Sorunlar, girdi oldukları sorunlardan bağımsız olarak vardırırlar ve kendi aralarında birleşip, bazı özgün parçalarla birlikte yeni *Görünen Sorunlar* üretmek eğilimindedirler. Bu nedenle *Kaynak Sorunlar*’ı çözmeksizin *Görünür Sorunlar*’ı çözmeyen mümkün olmayacağı, bir hareket noktası olarak alınmıştır.

5. Kaynak Sorunlar Nelerdir?

Çeşitli *Görünen Sorunlar* üzerinde yapılan tahliller, bunların az sayıda Kaynak Sebebin çeşitli kombinezonları biçiminde olduğunu göstermektedir. Saptanabilen ve birbirlerinden “*oldukça*” bağımsız olan bu *Kaynak Sorunlar* şunlardır:

- (1) Rekabet ortamı yaratılamamış olması,
- (2) Sürekli ve yaygın bir “ öğrenme ortamı ” bulunmaması,
- (3) Enflasyon ortamının tüm diğer ortamları olumsuz etkilemesi,
- (4) bazı temel kavramların (iş standardı, iş gerekleri, iş değeri, beceri, rekabet gücü, değişim, iletişim, demokrasi, çağdaşlık, vb.) toplum tarafından henüz yeterince özümlememiş olması ki buna “*Genel Olarak iletişim becerisi Yetmezliği*” denilebilir,
- (5) Hızlı nüfus artışı,
- (6) Tüketim ahlakının yeterince gelişmemiş oluşu,
- (7) Bilim ve teknolojinin refah ve mutluluğu belirleyici rolünün tam anlaşılma oluşu,
- (8) Doğru kural koyma ve uygulama becerisinin yetersizliği,
- (9) Toplumun, sorun teşhis ve çözüme kabiliyetinin yeterince gelişmemiş oluşu,
- (10) İdarede istikrarsızlık,
- (11) Mevcut vasıf dokusunun yetersizliği,
- (12) Temel hak ve özgürlükler konusunda yeterli bilincin gelişmemiş oluşu,
- (13) Kültürel kimlik bunalımı,
- (14) Sanatın, refah ve mutluluğu belirleyici rolünün anlaşılma oluşu,
- (15) Fazilet anlayışı ve uygulamalarındaki sorunlar (ahlak sorunları)

Bu gruplara ait kısa açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1. Rekabet ortamı yaratılamamış olması

Bireylerin ve bireylerin bir araya gelmesinden oluşan çeşitli ilgi gruplarının arasındaki her türlü mücadelenin, sonuçta o kişi ya da grupları refah ve/ya mutlulukları açısından daha üst tatmin seviyelerine götürebilmesi, bu mücadelelerin temel şartının rekabet olmasına bağlıdır. Aksi halde, yani birbirinden daha iyi olmak yerine, rakip(ler)ini aşağı iterek mücadele kazanmaya çalışmak halinde hem toplum bir kazanç elde edememekte, hem de toplumun geri kalan bireyleri yapıcı bir mücadeleye girmekten kaçınılmaktadırlar.

Burada rekabet ortamı deyimi ile yalnız ticari alanda değil, tüm alanlardaki rekabet kastedilmektedir. Rekabet anlayışının toplum yaşamımıza egemen kılınmasıyla bugün mevcut olan birçok sorunumuzun ya ortadan kalkacağı ya da en azından hafifleyeceği düşünülmektedir.

2. Sürekli ve yaygın bir öğrenme ortamı bulunmayışı

Toplumun çeşitli sorunlarını çözebilme ya da muhtelif amaçlarına erişmek için kullanması gereken araçların başında bilgi edinmek gelmektedir. Bu, her şart altında, bilgiye erişmeyi ve öğrenebilmeyi gerektirmektedir. Diğer yandan bilgi edinebilmek yalnızca hayatın belli bir döneminde okullar vasıtasıyla değil, ömür boyunca devam edecek bir süreç olmak zorundadır. Toplumumuz bunu sağlayamamış, bunun yerine kurnazlık, kolaycılık, hattâ zaman zaman ahlâk dışı yollara tevessül gibi yollar genel kabul görmüştür. Bir başka deyimle bilgi edinebilme ve öğrenme ortamının bulunmayışından doğan vakum, bilgisizlik ve benzeri normlarla doldurulmuştur. Vakit ne kadar geç olursa olsun bilgisizliğin yerine bilgiyi ve öğrenmeyi koymaksızın çağdaş gelişmişlik sınıfına geçmek mümkün görünmemektedir.

3. Enflasyon ortamının tüm diğer ortamları olumsuz etkilemesi

En genel tanımıyla ürettiğinden fazla tüketmek demek olan enflasyon sadece ekonomik alanda değil, tüm diğer alanlarda da olumsuz etkiler yaratmıştır. Kültürel dejenerasyon içindeki paydan, ahlak normlarındaki tahribata varıncaya kadar hemen her alanda enflasyonun etkileri vardır. Bu etki ortadan kaldırılmaksızın diğer sorunların kökten çözülebilmesi imkânsız görünmektedir.

4. Bazı temel kavramların toplum tarafından henüz yeterince özümlememiş olması

Günlük konuşma dilimizdeki kavramlardan, politika ve düşün hayatımıza dek geniş bir alanda kullandığımız kavramların çoğu konusunda birer uzlaşma mevcut değildir. Herkes bu kavramlardan ancak kendisinin arzu ettikleri anlamakta, bu ise sürekli çatışma içindeki bir toplumsal yapıya yol açmaktadır.

5. Hızlı nüfus artışı

Büyük bir nüfusa sahip olmanın milli varlığımızı idame ettirebilme şartı olarak görülmesi dışında toplumumuzun büyük çoğunluğu hızlı nüfus artışının yarattığı olumsuzlukların farkındadır. Varlık sürdürebilmenin nüfus ile birbirine bağlanması ise, gelişmiş ülkelerin seviyesine çıkılamayacağı, bu nedenle de ancak kalabalık nüfus aracılığı ile korunabileceğimiz gibi bir varsayımı geçerli kılmaktadır. Toplumumuz buna razı değil ve çağdaş medeniyet düzeyine erişmeyi bir vazgeçilmez amaç olarak benimsiyorsa, hızlı nüfus artışının makul bir düzeyde tutulması kaçınılmaz bir gerekliliktir.

6. Tüketim ahlâkının yeterince gelişmemiş oluşu

Çeşitli ahlâk türleri konusunda yüksek bir duyarlılığa sahip toplumumuzda tüketim ahlakı, yeterince üzerinde durulmayan bir kavramdır. Güç ve zenginlik göstergesi olarak ihtiyaç dışı harcamalar kadar, topluma örnek olması gerekenlerin bu yönde örnek vermemeleri de tüketim ahlâkının yeterince yerleşmediğini göstermektedir. Uzun yıllardır süren ve toplumumuzda birçok olumsuz etki yaratmış ve yaratmakta olan enflasyonun nedenlerinden birisinin de tüketim ahlâkı normlarındaki zafiyet olduğu şüphesizdir.

7. Bilim ve Teknolojinin, refah ve mutluluğu belirleyici rolünün tam anlaşılmamış oluşu

Gelişmiş toplumların mevcut refah ve mutluluğunu yaratan az sayıdaki faktörden başlıcasının bilim ve teknoloji olduğu gerçeği, üzerinde çok söz söylenmesine rağmen henüz tam anlaşılmamıştır. Buna paralel olarak bilim ve teknoloji gelişmiş ülkelerdekilerden oldukça farklı bir anlam ve içerik kazanmış, bilim ve teknolojinin toplumun refah ve mutluluğuna değil bilim adamlarının özgür seçimlerine göre Devletçe kaynak ayrılması gereken bir konfor olduğu gibi yanlış bir inanç yerleşmiştir. Bunun bir sonucu olarak da bireyler ve toplum, bilim ve teknolojiden yaşamlarıyla ilgili bir fayda beklemez duruma gelmişler ve diğer konforlar için ayırdıkları ölçüde kaynak ayırır olmuşlardır.

8. Doğru kural koyma ve uygulama becerisinin yetersizliği

Kural koymanın ve konulan kuralların uygulanmasının bir bilim olduğu gerçeği göz ardı edildiği için konulan kurallar dejenere olmuş (ve olmakta) ve toplumun hemen hemen bütününde kurallara uymama bir alışkanlık haline gelmiştir. Buna paralel olarak kural koyanlar giderek, bu konuyu daha az bilenlere doğru yayılmış ve bir kural kirliliği ortamı doğmuştur. Çok sayıda kurala rağmen bireylerin uydukları kuralların sayısı son derece sınırlıdır. Bir anlamda toplumumuz kuralsız yönetilen bir toplum durumundadır. Bu gerçek henüz üzerinde konuşulan bir sorun olmadığı gibi, her hangi bir akademik kurum da üzerinde durmamaktadır.

9. Toplumun, sorun teşhis ve çözüme kabiliyetinin yeterince gelişmemiş oluşu

Özellikle günümüzün hızlı değişim ortamında bir toplumun sorunlarla karşılaşmaması imkânsızdır. Hattâ bir bakıma sorunlarla karşılaşan bir toplum giderek onları çözüme kabiliyetini de geliştirebilir. Bunun için onları "olmaması gereken" şeyler olarak değil de "olmasına engel olunamayan ve fakat çözümlenen" olgular olarak görmek zorundadır. Toplumumuz, başta bilimi hayatına egemen kılamamış olmak bulunmak üzere çeşitli nedenlerle sorun teşhis ve çözüme yeteneğini yeterince geliştirememiştir. Toplumumuz sorunları teşhis için bütün Dünyanın yaygın olarak kullandığı bilimsel metodları, en önemli sorun alanları için dahi kullanamamakta, onun yerine herkes sorunun bir yönü üzerinde ısrar etmektedir.

10. İdarede istikrarsızlık

Kamu yönetimi kadrolarının sık sık değişmesi, bundan da önemlisi her değişen idare ile birlikte doğru ya da yanlış tüm yapılanların değişmesi ve hattâ aynı idare zamanında dahi idari sürekliliğin sağlanamaması dolayısıyla daima her şeye yeniden başlamak zorunluluğu doğmaktadır. Bu ise vakit ve diğer kaynakların kaybına yol açtığı gibi kamu yöneticilerinin yanlış tutumları (gelenin de eskisini değiştirmesi, bulunulan makamda uzun süre kalmanın çarelerinin aranması, bu imkânların zorlanması gibi) içine girmelerine de yol açmaktadır. Ancak bu duruma paralel olarak idareler de kendilerinden beklenen fonksiyonları yerine getirememekte, sorunlar için doğru yaklaşımlar üretememekte ve/ya uygulayamamaktadırlar.

11. Mevcut vasıf dokusunun yetersizliği

Toplumun nitelik dokusundaki yetersizliklerin, o toplum bireylerinin tek tek ya da gruplar halinde yaptıkları tüm işlere mutlaka yansıdığı gerçeği henüz anlaşılamamıştır. Bu nedenle insana rağmen insan kalkındırılmaya çalışılmakta, ona çeşitli hizmetler getirilerek mutlu kılınabileceği sanılmaktadır. Halbuki insana yapılabilecek en büyük hizmet onun vasıf düzeyini, topluma yapılabilecek en büyük hizmet de toplumun vasıf düzeyini (dokusunu) geliştirmektir. Toplumumuzun vasıf dokusu yetersizliği tüm kaynak sorunları içinde en önemlisini oluşturmaktadır, tüm kaynak sorunlara girdi teşkil eden bir kaynak sorun niteliğini taşımaktadır.

12. Temel hak ve özgürlükler konusunda yeterli bilincin gelişmemiş oluşu

Temel hak ve özgürlüklerin her biri konusunda yaygın ve tam bir anlayış oluşamamıştır. Bir bakıma insanımız, uğradığı çeşitli haksızlıkları ve özgürlüğündeki sınırlamaları, başkalarına haksızlık yaparak ve başkalarının özgürlüklerini sınırlayarak gidermeye çalışmaktadır.

13. Kültürel kimlik bunalımı

Osmanlı İmparatorluğunun çoğunlukla dine dayalı mozaik kültür yapısından, Türkiye Cumhuriyetinin laik düzenine geçen ve fakat içindeki kültürel mozaığı muhafaza eden toplumumuz çağın gerekleri ile geride bıraktığı çağın geleneklerini yeni bir yoruma kavuşturma sürecini henüz tamamlayamamıştır. Bu durum sosyal ve dönerek ekonomik yaşamda bunalımlara neden olmaktadır.

Bir yanda, bir toplumu Millet yapan bir arada yaşama isteği duyma, birbirini anlayabilme, ortak bir tarihe sahip olma, ortak Milli değerlere sahip olma gibi ortak kültür özellikleri; diğer yanda, ise bir Millet'in kültürel renkliliğini oluşturan kültür mozaığı kavramı arasındaki denge henüz tam özümlememiştir.

14. Sanatın, refah ve mutluluğu belirleyici rolünün anlaşılmamış oluşu

Bilim ve teknolojiye benzer şekilde sanatın da refah ve mutlulukta payı yeterince anlaşılamamıştır. Bilim ve teknolojiden daha da akut olarak ve geçmişimizde bazı sanat dallarının kültürümüzde yer almaması nedeniyle, sanat ihtiyaçları hiyerarşisinin en alt basamaklarına yerleştirilmiş ve tüm ihtiyaçların tatmininden sonra sanata sıra gelmesi gerektiği yanlış kabulü yapılmıştır.

15. Fazilet anlayışı ve uygulamalarındaki sorunlar

Bu açıdan sağlam bir geçmişe sahip toplumumuz giderek yoz değerlere sahip olarak ahlâk sorunlarıyla daha çok karşılaşır olmuştur. Vasıf dokusunun bir bileşeni olan ahlâk, yeterince gelişmediği sürece yalnızca belli konularda bilgi beceri sahibi olmanın yeterli olmadığı, hattâ yeterli ahlâk normlarına sahip olmayan kişilerin bilgi becerisinin bulunmasının durumu daha da tehlikeli hale getirdiği bir gerçektir.

EK-8: “Temiz Siyaset Yasası” için Başlıklar

Rev. No. 1.2 Tarih: 09 Ocak '98

1. Siyasi Partilerle ilgili

- 1.1. Seçmen yaşının 18'e indirilmesi,
- 1.2. Siyaset yapmadaki kısıtların kaldırılıp yerine “çok elbiselilik” kavramının getirilmesi
- 1.3. Siyasi Parti gelir ve giderleriyle ilgili:
 - 1.3.1. Saydamlık zorunluluğu
 - 1.3.2. Gider karşılama yollarının sınırlanması

2. Seçimlerle ilgili

- 2.1. Delege sisteminin kaldırılıp, merkezi ve yerel yönetimlerde aday belirlemenin delegeler yerine seçmenlerin katılımı ile yapılması
- 2.2. Seçimlerde kampanya sürelerinin sınırlanması
- 2.3. Seçilecekler için asgari niteliklerin belirlenmesi:
 - 2.3.1. En az öğrenim düzeyinin belirlenmesi
 - 2.3.2. Seçime girebilmek için belirli bir işi ve gelirin bulunduğunu kanıtlayabilmek
- 2.4. Türkiye Milletvekiliği
- 2.5. Adayların, kampanya masraflarının finansman kaynaklarını açıklama zorunluluğu

3. Yürütme ile ilgili

- 3.1. **Yerel ve merkezi yönetimlerde, herhangi bir biçimde icra görevi (başkanlık, encümen üyeliği, bakanlık, komisyon üyeliği gibi) alanların, meclis üyeliğinden otomatik istifa etmiş sayılması**
- 3.2. Kamu kadrolarında en az lise mezunlarının çalıştırılabilmesi.

4. Yargı ile ilgili

- 4.1. Örtülü ödenek ihdası
- 4.2. Adli polis örgütü ve ihtisas mahkemeleri kurulması.
- 4.3. Kamu görevlilerinin yargılanmaları için, çalıştığı kuruluştan onay alınma gereğinin kaldırılması

5. Yasama ile ilgili

- 5.1. Anayasa maddesi: Kişilerin beyanı esastır. Yalan, yanlış ve yanıltıcı beyan sahipleri ise cezalandırılır.
- 5.2. Tüm yasaların bu ilkeye (5.1) göre gözden geçirilip, basitleştirilmesi ve güven esasına oturtulması.
- 5.3. Seçimlerle ilgili yasaların, ancak 3/4 çoğunlukla çıkarılabilmesi.
- 5.4. Seçilmişlerin ücretlerindeki rutin dışı artırımların ancak bir dönem sonra yürürlüğe girmesi.
- 5.5. Seçilmişlerin bilgilendirme haklarıyla ilgili:
 - 5.5.1. “Günüşığında Yönetim” – Madde 8
 - 5.5.2. Her seçilmişin belirli bir araştırma bütçesine sahip olması.
 - 5.5.3. Bilgi kaynaklarına ait abone giderlerinin karşılanması.

6. İdare ile ilgili

“Daimi” (permanent) kamu görevlisi ihdası

7. Kamu Alımları ile ilgili

- 7.1. Bu konuda hazırlanıp Şubat 1993'te TBMM'ne tevdi edilmiş olan bir yasa teklifinin*, aynen bu öneri içine katılması öngörülmektedir.
- 7.2. Savunma Amaçlı Kamu Alımları (SAKA) ile ilgili:
 - 7.2.1. SAKA ile ilgili davalara sivil mahkemelerin bakabileceği.
 - 7.2.2. Sivil kamu alımlarına uygulanacak tüm hükümlerin SAKA için de geçerli olması.

8. “Günüşığında Yönetim” ile ilgili

- 8.1. **“Sır” sayılması gereken bilgilerin sınıflandırılıp tanımlanması ve bu sınıflara göre bilgilere erişim imkanlarının kişiler ve kurumlar açısından tanımlanması.**
- 8.2. Yerel ve merkezi yönetimlerin meclislerindeki görüşme zabıtlarının periyodik yayımı.
- 8.3. Bakanlar Kurulu Kararlarının gerekçeli olarak yayımlanması

9. Kamu mallarının satışı ile ilgili

Satış işlemlerinde haksız ayrıcalık yapıldığı iddiasıyla idare aleyhine dava açılabilmesi ve kişilere rücu edilebilmesi.

10. Kamu kadrolarına atamalarla ilgili

- 10.1. Kamu kadrolarının doldurulması için yapılan sınav ve mülakatların halka açıklığı
- 10.2. Atamalarda liyakat dışı kıstasların kullanımının menedilmesi
- 10.3. Geri kalmış yörelere yapılacak atamaların, kamu görevlilerinin cezalandırılması amacıyla kullanılmayacağı.

11. Kamu görevlilerinin çıkar ilişkileriyle ilgili

- 11.1. Çıkar çatışması ilkesi: Bir kamu görevlisi yetkilerini, kendisinin çıkarlarını ilgilendiren bir konuda kullanamaz.
- 11.2. Kamu görevlilerine verilebilecek hediyelerin üst değerinin sınırlanması
- 11.3. Anayasa maddesi: Rüşvet suçu işleyenlerin tüm kamusal haklardan mahrum bırakılması

12. Ombudsman sistemi oluşturulması